

УДК 373.5.016:81'243

ББК 74.268.1

К31

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка
від _____ 2014 року, протокол № ____*

Рецензенти:

Заблюцька О. С. – доктор педагогічних наук, професор Житомирської національної агроекологічної академії;

Місечко О. Є. – доктор педагогічних наук, професор кафедри методики викладання іноземних мов та прикладної лінгвістики ЖДУ імені Івана Франка;

Зінукова Н. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології та перекладу Дніпропетровського університету імені А. Нобеля.

К31

Калініна Л. В., Петранговська Н. Р., Щерба Н. С.
Комплексні комп'ютерні лабораторні роботи як засіб самостійної методичної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови / Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка. – 2014. – 166 с.

ISBN _____

Посібник є частиною науково-методичного забезпечення базового курсу «Методика викладання іноземних мов». Він може бути використаний як засіб професійно-методичної підготовки у:

- педагогічних коледжах;
- педагогічних вищих навчальних закладах;
- інститутах післядипломної освіти.

УДК 373.5.016:81'243

ББК 74.268.1

© Калініна Л. В., Петранговська Н. Р., Щерба Н. С., 2014

© Щерба Н. С. – художнє оформлення, 2014

© Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2014

ISBN _____

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
РОЗДІЛ І. САМОСТІЙНА МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	
1. 1. Професійно-методична підготовка вчителя іноземної мови у вищих навчальних закладах.....	7
1. 2. Комп'ютерні технології як засіб розвитку професійно-методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови.....	23
1. 3. Особливості розвитку методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови з використанням віртуального середовища.....	38
РОЗДІЛ ІІ. КОМПЛЕКСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ	
2.1. Цілі та зміст навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах.....	52
2. 2. Навчання фонетики.....	60
2. 3. Навчання лексики.....	66
2. 4. Навчання граматики.....	72
2. 5. Навчання аудіювання.....	78
2. 6. Навчання монологічного мовлення.....	84
2. 7. Навчання діалогічного мовлення.....	90
2. 8. Навчання читання.....	96
2. 9. Навчання письма.....	102
2. 10. Планування уроку іноземної мови.....	108
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ.....	115
ДОДАТКИ.....	
1. Інформаційний банк.....	128
2. Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання.....	163

ПЕРЕДМОВА

Для кого призначено даний посібник?

Посібник є частиною науково-методичного забезпечення базового курсу «Методика викладання іноземних мов». Він може бути використаний як засіб професійно-методичної підготовки у:

- педагогічних коледжах;
- педагогічних вищих навчальних закладах;
- інститутах післядипломної освіти.

Цілі та задачі посібника.

Викладання іноземних мов в сучасних міжкультурних умовах, в умовах масової комп'ютеризації та інформатизації всіх аспектів життя набуває стратегічно важливого значення. Воно безпосередньо спрямоване на формування вмінь взаємодії та розуміння різних проблем полікультурного світу, необхідності відповідати новим стандартам володіння іноземною мовою, постійного поновлення багажу знань та вдосконалення набутих навичок і вмінь. Це вимагає нового підходу до професійної підготовки вчителя іноземної мови, який добре володіє іноземними мовами та здатний сформувати комунікативну компетенцію у своїх потенційних учнів. Для того, щоб майбутні вчителі могли реалізувати завдання, поставлені Державним стандартом України та новими програмами з іноземної мови, необхідно сформувати професійно значимі методичні вміння на основі інноваційних методів і технологій навчання.

Практика показує, що отримання готових теоретичних знань не стає частиною особистого досвіду студентів, а призводить до мимовільного відтворення звичних, не завжди ефективних методів. Посилення ступеня автономності у професійно-методичній підготовці

студентів ВНЗ, на наш погляд, сприятиме не лише професійній оцінці власного досвіду вивчення різних дисциплін мовного циклу, але й самовдосконаленню, поповненню недостатніх знань, навичок і вмінь. Слідом за О. Н. Солововою ми вважаємо, що саме рефлексивні знання здатні заповнити прогалину між знаннями як такими та їх застосуванням, оскільки це відбувається на основі аналізу досвіду як практичних, так і розумових дій, і містить площину бачення, розуміння, комплексного осмислення методичної проблеми (ситуації) та площину організації індивідуальної дії в її межах. Зважаючи на це, стає очевидним, що розвиток методичного мислення на основі моделі рефлексії є основним завданням методичної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. Тому постає питання розробки нових форматів професійно-методичної підготовки студентів ВНЗ.

Даний посібник пропонує використання комплексних комп'ютерних лабораторних робіт з курсу "Методика викладання іноземних мов" як засобу професійно-методичного саморозвитку студентів, що мотивуватиме майбутнього вчителя до творчої самостійної роботи у школі.

Структура посібника.

Посібник побудовано на основі програми базового курсу "Методика викладання іноземних мов". Він складається з теоретичної та практичної частин. В теоретичній частині авторами викладено своє бачення самостійної професійно-методичної підготовки студентів у стінах ВНЗ (проф. Л. В. Калініна), продемонстровано переваги такої підготовки за допомогою комп'ютерних технологій, а саме лабораторних робіт (доц. Н. Р. Петранговська), окреслено можливості розвитку методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної

мови за допомогою використання компонентів віртуального середовища (доц. Н. С. Щерба).

Друга частина посібника містить друкований варіант комплексних комп'ютерних лабораторних робіт. Авторами розроблено десять комп'ютерних лабораторних робіт, що охоплюють найважливіші та найскладніші теми курсу. Оскільки дисципліна «Методика викладання іноземних мов» викладається на III-IV курсах, коли студенти вже володіють достатнім мовним та мовленнєвим досвідом, автори вважають, що даний курс має викладатися англійською мовою, тому розроблені і представлені в Розділі II комплексні комп'ютерні лабораторні роботи наводяться англійською мовою.

Кожна лабораторна робота має єдину структуру та складається з 3-х розділів.

I. “*Getting Involved*”. Виконання вправ, що дозволяють студентам «увійти в тему», яку належить засвоїти до прослуховування базової лекції.

II. “*Getting Professional*”. Виконання комп'ютерних завдань, що сприяє активізації отриманих теоретичних знань та самостійному їх засвоєнню.

III. “*Getting Creative*”. Виконання методичних творчих завдань на основі відеофрагменту уроку та вербальної проблемної задачі.

Посібник також містить інформаційний банк, до якого студент може звернутись у випадку нестачі професійних методичних знань; перелік індивідуальних навчально-дослідницьких завдань та список літератури для самостійного додаткового вивчення.

Автори вважають, що запропонований посібник буде цікавим та корисним як для студентів-магістрантів, так і для методистів, які займаються професійною підготовкою майбутнього вчителя іноземної мови.

РОЗДІЛ I. САМОСТІЙНА МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

1. 1. Професійно-методична підготовка вчителя іноземної мови у вищих навчальних закладах

У національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті наголошено, що держава повинна забезпечувати виховання особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, сучасної європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя і праці у світі, що оновлюється [4, с. 2]. У зв'язку з цим змінюються і функції вчителя, його діяльність орієнтується на створення умов для саморозвитку суб'єктів навчання, формування і розвитку їх потреб та здібностей.

Вчителю сьогодні необхідні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидких змін умов життя, які висувають нові вимоги до професійної компетентності вчителя. Сучасним студентам, представникам нової генерації вчителів, доведеться на практиці розв'язувати більш складні завдання, ніж їх попередникам. Вони повинні бути готовими зіткнутися з проблемами постійного ускладнення змісту освіти, самостійної постановки та розв'язання творчих і дослідницьких завдань, безпосереднього оволодіння прогресивними технологіями навчання і виховання, новими досягненнями вітчизняного і зарубіжного досвіду.

Входження України до європейського освітнього, культурного та економічного простору, інтеграція з європейськими країнами, інтернаціоналізація ділових стосунків у різноманітних сферах діяльності людини

диктує нове соціальне замовлення суспільства в галузі освіти. За цих умов метою реформи вищої освіти на нових законодавчих і методологічних засадах є досягнення принципово нового рівня якості професійної підготовки фахівця у вищій школі. Постає проблема такої організації навчального процесу у ВНЗ, яка б дозволила з найменшими витратами часу сформувати кваліфікованого фахівця, здатного до творчої професійної діяльності.

Разом з тим, нове призначення іноземної мови, продиктоване Рекомендаціями Ради Європи з мовної освіти, спричинило необхідність зміщення акцентів у професійній підготовці вчителів іноземної мови, здатних до роботи в новому полікультурному інформаційному суспільстві.

Результати спостереження за професійною підготовкою у ВНЗ свідчать про те, що студенти потребують підвищення рівня своєї професійної досконалості, що виявляється в їх бажанні і намаганні засвоїти достатній обсяг професійно-значущих знань та професійно-методичних умінь навчання іноземної мови засобами інноваційних технологій.

У проекті програми для мовних ВНЗ професійна мета сформована наступним чином: формувати у студентів професійну компетенцію шляхом ознайомлення їх з різними методами і прийомами навчання іноземної мови та залучення до виконання професійно орієнтованих завдань [8, с. 3].

Однак не можна не погодитися з відомим російським вченим Ю. І. Пассовим у тому, що професійна підготовка вчителя повинна бути не предметною, а професійно спрямованою. Це означає, що педагогічний ВНЗ готує не спеціаліста з фізики, а вчителя фізики, не майстра спорту, а вчителя фізичної культури, не лінгвіста або перекладача, а вчителя іноземних мов [7, с. 176-177].

Такий підхід не лише не зменшує роль предметних дисциплін, а навпаки, передбачає їх глибоке знання. Цілком очевидно, що не може бути кваліфікованого вчителя іноземних мов без практичного оволодіння ним іноземною мовою, знаннями теоретичних дисциплін і, зокрема, теоретичної фонетики, теоретичної граматики, лексикології, стилістики, історії мови тощо, що розширює та доповнює його практичні вміння користування мовою як засобом спілкування. Сутність даного підходу полягає у тому, що основою професійної компетентності вчителя є його методична підготовка, що спирається на психолого-педагогічні знання та вміння і підкріплена знаннями всіх дисциплін, які мають професійну спрямованість.

Слідом за Ю. І. Пасовим ми вважаємо, що головною метою методичної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови є "засвоєння методичної культури", тобто накопиченого людством соціального досвіду навчання іноземних мов [7, с. 186]. Без нього неможливо виконання вчителем своїх функцій, своєї професійної діяльності. Важлива задача такої підготовки – розвиток методичного мислення майбутніх вчителів, формування готовності до творчої діяльності. Саме методичне мислення є важливим елементом методичної компетенції вчителя, що вимагає єдності його теоретичної та практичної готовності до здійснення самостійної педагогічної діяльності. Таким чином, **методична компетентність вчителя іноземної мови** є нічим іншим, як його здатністю перетворювати теоретичні знання, носієм яких він є, у засіб ефективного навчання іноземної мови своїх потенційних учнів.

Методична професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов у ВНЗ здійснюється на базі навчальної дисципліни «Методика викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах», яка враховує

сучасні досягнення в галузі цієї науки та суміжних з нею. Професором С. Ю. Ніколаєвою виділено основні професійно-методичні вміння, якими повинен оволодіти майбутній вчитель у процесі навчання у ВНЗ:

- здійснювати *комунікативно-навчальну функцію*, яка охоплює інформаційний, мотиваційно-стимулюючий і контрольно-коригуючий компоненти, тобто вміло застосовувати різноманітні методи, форми, прийоми та сучасні технічні засоби навчання в різних умовах для формування в учнів іншомовної комунікативної компетенції;

- здійснювати *розвивальну функцію*, а саме окреслювати шляхи формування та розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, його пізнавальних і розумових сил на матеріалі іноземної мови як навчального предмета;

- здійснювати *виховну функцію*, тобто вирішувати завдання морального, культурно-естетичного, гуманістичного виховання учнів засобами іноземної мови;

- здійснювати *гностичну функцію*, а саме аналізувати навчальний матеріал, виділяти в ньому об'єкти навчання, прогнозувати труднощі його засвоєння з урахуванням рівня сформованості іншомовної комунікативної компетенції учнів конкретного класу;

- об'єктивно *оцінювати зміст, засоби* навчання іноземної мови і культури в різних умовах; вивчати та узагальнювати відповідний досвід;

- здійснювати *конструктивно-планувальну функцію* – планувати і творчо конструювати навчальний процес в цілому, а також процес навчання конкретного навчального матеріалу (лексичного, граматичного, фонетичного, країнознавчого тощо);

- *планувати навчально-комунікативну діяльність* учнів на уроці та в позакласній роботі, в тому числі в інтересах індивідуалізації та диференціації навчання;

- здійснювати *організаторську функцію* (в органічному зв'язку з гностичною та конструктивно-планувальною функціями), тобто реалізувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів), творчо вирішувати педагогічні і методичні завдання у процесі навчання і виховання учнів, вносити до них методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату [5, с. 4].

Але професійно-методична підготовка вчителя іноземної мови має інтегрований характер усіх її складових протягом всього курсу вивчення дисципліни "Методика викладання іноземних мов". Це підготовка *теоретична, практична та наукова*, яка може відбуватися як на керованих аудиторних заняттях у ВНЗ, так і під час самостійної роботи студентів.

Розглянемо процес професійної методичної підготовки майбутнього вчителя докладніше.

І. Теоретична підготовка. Традиційно основним джерелом набуття професійно значущих знань студентами у ВНЗ є лекції з базової дисципліни, які виконують *лінгводидактичну та мотиваційну функції*. Лектор подає основні положення теми лекції у готовому, логічно організованому викладі, які підлягають засвоєнню, відтворенню та застосуванню в типових ситуаціях. Це, безумовно, не призводить до формування самостійного рефлексивного мислення студентів.

Ми вважаємо, що теоретична підготовка не повинна зводитися лише до отримання певної готової системи знань, представлених лектором. Слід передбачити розгляд, дослідження явищ, що вивчаються, з різних точок зору, з різних позицій, щоб студенти могли зробити самостійні

висновки. Це значно підвищить якість набутих теоретичних знань, з одного боку, а з іншого – розвине здатність майбутніх учителів самостійно вдосконалювати свої професійні знання.

Ефективним засобом такої теоретичної професійної підготовки є правильно організована самостійна робота, яка створюватиме умови для пізнавальної діяльності студентів, розвитку вмінь працювати з інформацією, робити самостійні ґрунтовні умовиводи та приймати аргументовані рішення, що, у свою чергу, сприятиме розвитку методичного мислення. Крім того, майбутній учитель повинен пам'ятати, що досягнути певних результатів у формуванні власної професійної компетентності можна лише тоді, коли основним принципом навчання є особиста відповідальність і можливість успішного поєднання нових знань з уже засвоєними.

Згідно навчального плану, на самостійну роботу з курсу "Методика викладання іноземних мов" відводиться 86 годин. За таких умов вона забезпечує мотивацію студентів до саморозвитку, самовдосконалення професійної підготовки, самостійного отримання знань, формування вмінь вчитися, доводити до своєї свідомості, що будь-яка освіта – це, передусім, самоосвіта. Це означає самостійність мислення та вирішення навчальних завдань [7, с. 182].

Наш досвід викладання іноземних мов показує, що однією з ефективних форм самостійного формування професійної методичної компетентності може бути виконання лабораторної комп'ютерної роботи, побудованої на основі інтегрованого підходу. Ми керувалися тим, що центральною ідеєю інтегрованого підходу є розвиток критичного мислення як конструктивної інтелектуальної діяльності. Деякі науковці

вбачають в інтеграції навчання не тільки засіб формування гнучкої та продуктивної думки, але й засіб дій узагальнених способів (О. Кабанова-Меллер, І. Малафіїк, М. Махмутов). Навчальний процес значно активізується, якщо поряд з іншими чинниками використовуються міжпредметні зв'язки. У тих, хто навчається, виявляються нові резерви сприйняття, мовлення, взаємозв'язків логічного й образного мислення в навчальному пізнанні. Розвивальна функція міжпредметних зв'язків виявляється у формуванні пізнавальної активності, самостійності навчальної діяльності й інтересів учнів. Формувальна функція міжпредметних зв'язків полягає в тому, що вони створюють умови для формування світогляду, пізнавальної активності та самостійності.

Вирішити проблему інтеграції знань сьогодні можливо лише опираючись на ідею цілісності процесу навчання, тобто єдності його мети, змісту, засобів, методів та організаційних форм. Зокрема, інтегроване навчання сприяє не лише систематичності та наступності у вивченні основ наук, а й підсилює науковість навчання і його зв'язок з практикою, підвищує пізнавальну активність студентів - майбутніх вчителів, допомагає у виборі засобів індивідуального підходу у вирішенні проблем комунікативного та методично-професійного характеру і робить знання більш доступними й міцними.

Саме з цією метою розробляються спеціальні підходи, методи і технології в межах методики викладання іноземної мови. Серед них виділяємо проектний метод, розробку методичних та крос-культурних портфоліо, кейси, рольові ігри, презентації, технології моделювання ситуацій, комунікативні тренінги, проблемні завдання комунікативного та професійного характеру тощо.

Використання вказаних вище інноваційних педагогічних технологій забезпечує реалізацію таких основних принципів організації навчальної діяльності: мотиваційної достатності, культурологічності, практичної реалізації комунікативної та методичної компетенцій, зануреності у предметний зміст навчання, предметності та інтегрованості навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності, автономії творчої навчальної діяльності, творчої співпраці.

Крім того, саме такі технології дозволяють органічно інтегрувати знання студентів із різних галузей при розв'язанні певної методичної проблеми, генерувати нові ідеї, розвивати здатності критично сприймати інформацію, апелювати до власного досвіду й самостійно мислити, аргументувати власну думку.

А оскільки основною метою професійно-методичної підготовки майбутнього вчителя є формування методичного мислення, яке починається з ознайомлення з новою інформацією і закінчується прийняттям особистого рішення, то доцільність використання інтегрованого підходу стає очевидною. Крім того, інтегроване використання форм і методів навчання забезпечують досягнення низки важливих освітніх цілей:

- стимулювання мотивації та інтересу у сфері методики викладання іноземних мов;
- підвищення рівня активності та самостійності майбутнього вчителя іноземної мови;
- розвиток навичок аналізу та синтезу, критичного та методичного мислення;
- саморозвиток завдяки активізації розумової діяльності.

Самостійне виконання комп'ютерних робіт виконує наступні функції:

- теоретичну самопідготовку до прослуховування базової лекції з певної теми;
- самоконтроль рівня засвоєння теоретичних професійно-методичних знань;
- самостійне поповнення професійно значущих знань, яких бракує;
- самостійне вивчення окремих розділів методики;
- самостійний пошук вирішення запропонованих методичних завдань.

Розроблені нами комп'ютерні лабораторні роботи є однією з форм навчально-педагогічного співробітництва. На думку вчених-психологів (Л. В. Виготського, О. М. Леонт'єва, Д. Б. Ельконіна, Ш. А. Амонашвілі та ін.), співробітництво є однією з основних форм навчання, в основі якого лежать цілі стимулювання та спрямування педагогами пізнавальних інтересів учнів [2, с. 312].

Визначаючи специфіку навчально-педагогічного співробітництва, Г. А. Цукерман підкреслює, що воно "вимагає створення таких ситуацій, які блокують можливість діяти репродуктивно та забезпечують пошук нових способів дії та взаємодії" [9, с. 34]. Більша частина завдань лабораторної роботи припускають більш, ніж одну точку зору на зміст та засіб їх виконання.

При розробці лабораторних робіт ми спиралися на розроблену В. П. Панюшкіним фазовість педагогічного співробітництва, за якою перша фаза – залучення до діяльності. Вона передбачає «входження» студентів до теми лабораторної роботи, знайомство з термінологією та проблемою даної теми. З цією метою ми використали *технології паралельного читання та центрованого навчання*, які дають майбутнім учителям можливість висловити свою точку зору з проблеми, спробу дати визначення тій чи іншій методичній категорії,

сформулювати власні висновки до запропонованої ситуації, дати відповіді на запитання.

Наші експериментальні дані показали, що використання таких технологій у самостійній комп'ютерній лабораторній роботі буде доцільним перед прослуховуванням студентами базової лекції викладача, що забезпечує розвиток пізнавальних і творчих здібностей майбутнього вчителя, сприяє реалізації його творчого потенціалу, створенню творчої особистості. Знаходження спільного та відмінного у визначеннях і висловлюваннях зарубіжних та вітчизняних вчених, передбачення можливих складових різних навчальних компетенцій спрямовані як на розуміння, осмислення, так і на запам'ятовування та структурування в пам'яті студента матеріалу, що засвоюється, його зберігання й цілеспрямовану активізацію. В даному випадку автономність студентів при засвоєнні знань буде ключовою та реалізовуватиметься як постійний поступовий процес самовідкриття власного «Я» у процесі оволодіння професійно значущими знаннями.

За таких умов діяльність студента визначається двома мотивами – мотивом досягнення й мотивом пізнання. Причому пізнавальний мотив являє собою основу його навчально-пізнавальної діяльності, коли у майбутнього вчителя виникає необхідність пізнання нового, поповнення знань, яких бракує, за рахунок їх розширення та поглиблення. Його навчально-пізнавальна діяльність отримує подальший розвиток, що керується ним самим. У такому випадку, мотивація досягнення підкоряється пізнавальній діяльності та сприяє створенню міцної основи майбутньої професійної діяльності. "Засвоєні при навчанні знання виступають уже не в якості предмета, а в якості засобу професійної діяльності" [1, с. 14].

Таким чином, знання, отримані студентами самостійно під час виконання завдань комплексної комп'ютерної лабораторної роботи до прослуховування лекції, і знання, подані лектором під час базової лекції, складають теоретичну методичну підготовку майбутнього вчителя іноземної мови та відповідають першому рівню його професіоналізму – **рівню грамотності** [7, с. 189].

II. Практична підготовка. Друга фаза навчально-педагогічного співробітництва під час виконання лабораторної роботи з методики викладання іноземних мов символізує перехід на другу, практичну, складову методичної компетенції та виражається в таких формах:

- дії студентів, спрямовані на самореалізацію;
- дії студентів, націлені на самоорганізацію;
- дії студентів, спрямовані на самоспонування.

Реалізація подібних дій майбутніх вчителів відбувається під час самостійного виконання завдань комплексної лабораторної роботи в комп'ютерному класі. Технології *знаходження відповідностей* (matching) та *доповнення відсутніх частин виразів* (fill in) дозволяють студентам реалізувати в лабораторних умовах набуті теоретичні знання та слугують основою формування професійно-методичних вмінь. Крім того, вони виконують контрольну функцію. Правильність або неправильність виконання завдання свідчить про рівень засвоєння професійно значущих знань. Якщо студент не виконав 50% завдань вірно, йому необхідно звернутися до *Інформаційного Банку*, який розміщено в *Додатках*, і де студент зможе самостійно ознайомитися з матеріалом, що вивчається, докладніше і знову повернутися до виконання завдань лабораторної роботи. У цьому виявляються дії його самореалізації та самоспонування, що є свідченням його професійної рефлексії.

Завершенням контролю знань з певної теми даної фази навчально-педагогічного співробітництва є *тест множинного вибору* (Multiple Choice Test), правильність виконання якого перевіряється за ключем. Наслідуючи теорію професійної підготовки Ю. І. Пассова, цей рівень професійно-методичної підготовки майбутніх вчителів іноземної мови відповідає другому рівню – **рівню ремесла** [7, с. 189].

Виконання заключної частини лабораторної роботи передбачає демонстрацію їх умінь використовувати набуті знання творчо. У даному випадку ефективною буде *технологія проблемного навчання*, що являє собою запропонований для вирішення вербальний опис проблемної методичної задачі, та *відеопрезентації* фрагменту уроку з іноземної мови з теми, що вивчається.

Розроблені нами *проблемні методичні задачі* побудовані на проблемних засадах і є стимулом до самопізнання, оскільки їх вирішення вимагає евристичного пошуку і логічних прийомів вирішення поставлених питань. Використання таких завдань має на меті систематизацію теоретичних методичних знань, навчання дослідницьких прийомів, розвиток гнучкості методичного мислення, ініціативи та заохочення до творчості. Крім того, проблемні методичні задачі спрямовують майбутніх учителів на вивчення зв'язків і відносин ситуації та напрацьовують звичку виявляти причинно-наслідкові зв'язки. У запропонованих проблемних методичних задачах створюється протиріччя між наведеним твердженням та відомою інформацією. Інформаційна конфліктність, що виникає при цьому, стимулює активізацію пізнавального пошуку і, разом з тим, визначає його предмет та межі.

Наші дослідження також показали доцільність використання *відеофрагментів* уроків з іноземної мови в

лабораторній роботі, так як, окрім змістової сторони спілкування, вони містять візуальну інформацію про тип школи, де відбувається урок, про забезпеченість класу, розміщення парт у ньому, зовнішній вигляд і невербальну поведінку учнів та вчителя, що значно розширює демонстрацію педагогічної ситуації.

Перегляд відеофрагменту уроку з певної теми методики передбачає не лише самостійне визначення студентами цілі, мети та ефективності використання вчителем тієї чи іншої технології на уроці англійської мови, але й аргументацію своєї точки зору, доказ можливості використання інших, більш ефективних технологій навчання, що неможливо без опори на наявні теоретичні знання з предмету.

За критерієм домінування пізнавального процесу дана технологія є розумово-мнемічною та вимагає певного рівня володіння теоретичними знаннями і вміннями застосовувати їх в конкретних методичних ситуаціях. Вирішуючи запропоновані методичні задачі, майбутні вчителі усвідомлюють та сприймають їхній зміст, інтегрують ідеї, закладені в них, зі своїми власними ідеями, таким чином, приймаючи своє власне рішення.

Крім того, майбутній вчитель відправляє свої методичні ідеї і думки на сайт, блог чи електронну пошту методисту, який, ознайомившись із отриманим матеріалом, робить висновок про достатність або недостатність рівня оволодіння матеріалом з теми.

Практична професійна підготовка може бути продовжена під час керованих практичних занять з методики викладання іноземних мов. На таких заняттях професійно-педагогічне співробітництво майбутніх учителів та методиста ВНЗ переходить на вищий рівень – **рівень формування методичної майстерності та професіоналізму**, "системи методичних вмінь, що

забезпечують виконання професійних функцій" [7, с. 189]. За завданням методиста студенти самостійно розробляють та програють в лабораторних умовах певні мікроелементи уроку, які свідчать про якість самостійно набутих знань, вмінь та навичок. Наш досвід показує, що під час підготовки до керованих практичних занять з методики викладання іноземної мови, у студентів з'являється необхідність виходити за межі набутих знань з теми, що вивчається. У них виникає бажання провести власне наукове дослідження, що націлює майбутнього вчителя на пошук нового або сприйняття вже відомого, але у новому аспекті. Це призводить до творчої переробки матеріалу, який було знайдено, усвідомлення можливостей його використання в інших умовах або для інших цілей. Додатковим мотивом для такої самоосвіти є відчуття задоволення майбутнього вчителя за виконане самостійне дослідження, бажання ділитися ним зі своїми одногрупниками. Таким чином, **навчально-дослідницька робота** студентів у межах їх професійно-методичної самопідготовки стимулює їх пізнавальну активність, сприяє формуванню методичного мислення. Бажання продовжити науковий пошук у межах певної методичної проблеми знову повертає студента до комп'ютерної лабораторної роботи, де він може вдосконалити самостійно свою науково-методичну підготовку, використовуючи ресурси Internet. З метою самостійного розвитку дослідницького компоненту методичної підготовки студентів ВНЗ, у посібнику запропоновані індивідуальні навчально-дослідницькі завдання, які надалі можуть стати матеріалом для написання курсової або дипломної роботи з методики викладання іноземних мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вербицкий А. А. Формирование познавательной и профессиональной мотивации студентов. – М.: 1986. – 82 с.
2. Зимняя И. А. Педагогическая психология: учебник для ВУЗа. Изд. второе, доп. и перераб. – М.: Логос. – 2004. – 384 с.
3. Кодлюк Я. П. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх педагогів як пріоритет модернізації вищої освіти України. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / За заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: К.І.С. – 2004. – С. 10-11.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Освіта. – 2002. – 24 с.
5. Ніколаєва С. Ю. Типова програма навчальної дисципліни «методика навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах» (Бакалаврат). – К.: Вид. центр КНЛУ. – 2011. – 52 с.
6. Панюшкин В. П. Функции и формы сотрудничества учителя и ученика в учебной деятельности: Автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. психолог. наук. – М., 1984. – 22 с.
7. Пассов Е. И. Сорок лет спустя или сто и одна методическая идея. – М.: Глосса-Пресс. – 2006. – 240 с.
8. Програма з англійської мови для університетів, інститутів (п'ятирічний курс навчання): проект / С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей (керівники), Ю.В. Головата та ін – Вінниця: Нова книга. – 2001. – 245 с.
9. Цукерман Г. А. Совместная учебная деятельность как основа формирования умения учиться: Автореф. дисс. на соиск. уч. степ. докт. психолог. наук, М.: 1992. – 46 с.

10. Щукін А. М. Современные интенсивные подходы и технологии обучения иностр. языкам: учебное пособие, 2-е изд. – М.: Филоматис, 2010. – 188 с.

1. 2. Комп'ютерні технології як засіб розвитку професійно-методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови

Особливості сучасного етапу розвитку освіти в Україні та рівень функціонування світового ринку праці ставлять все більш високі вимоги перед випускниками вищих навчальних закладів (ВНЗ) та потребують впровадження нових сучасних форм і методів навчання, які сприяють становленню студента як особистості й висококваліфікованого спеціаліста з високим рівнем володіння іноземною мовою (ІМ) та інформаційними технологіями.

Сьогодні в нашій державі ставляться все більш високі вимоги до підготовки конкурентоспроможних фахівців, які, в свою чергу, повинні не лише вміти оперувати отриманими знаннями упродовж навчання та демонструвати досить високий рівень професіоналізму, а також вміти швидко й гнучко пристосуватися до розвитку й змін науково-технічного прогресу.

Освітня парадигма ХХІ століття потребує становлення нових підходів до навчання майбутніх вчителів іноземної мови. Дана вимога обумовлена необхідністю всебічного системного розгляду навчального процесу з одного боку, і формування у студентів високого рівня самостійності, здібностей та готовності виконувати лінгвометодичну діяльність, з іншого. Однією з центральних проблем лінгводидактики і методики викладання іноземних мов можна вважати розрив між іншомовним освітнім середовищем середньої школи, лінгвометодичним середовищем ВНЗ і середовищем полілінгвальної та полікультурної діяльності вчителя ІМ. Саме тому в умовах модернізації освіти модель майбутнього вчителя ІМ передбачає не тільки формування

його лінгводидактичної компетенції, а й створення умов для його творчого саморозвитку, самореалізації і самовдосконалення, формування самостійності. Це, на думку Павлюкевич Л.В., слугуватиме запорукою його успішності і результативності його полікультурного, полілінгвального та професійно-методичного розвитку [13, с. 3-4].

Тому найпомітнішою тенденцією сьогодення, зважаючи на прагнення до інтеграції в сфері освіти, стає створення у ВНЗ України інформаційно-навчальних умов на основі широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Державною національною програмою «Освіта. Україна: XXI сторіччя» [6] визначено пріоритети розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій шляхом запровадження у навчально-виховний процес сучасних педагогічних технологій та науково-методичних досягнень, реорганізації існуючих та створення навчальних закладів нового покоління. Таким чином, професійна підготовка фахівця повинна бути спрямована не тільки на інтегроване забезпечення цілісності отримання, засвоєння й передачі знань, навичок й умінь, а також на залучення і використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі, що дає можливість в повній мірі реалізувати методи індивідуалізації та диференціації навчання.

Зазначимо, що отримання ефективного результату під час навчання та вдосконалення професійної компетентності майбутнього вчителя ІМ значною мірою залежить від темпу його навчання, від форм та методів, що при цьому використовуються. Одним із шляхів забезпечення творчого підходу до розв'язання навчальних завдань та надання студенту більшої самостійності, активності, гнучкості, варіативності й критичності у

навчальній та методичній практиці є використання інформаційно-комунікативних, а саме комп'ютерних технологій.

Залучення комп'ютерних технологій, на думку багатьох фахівців, відкриває нові перспективи для інтенсифікації навчального процесу, надає доступ до світових систем знань і культури іншомовних країн, стимулює вільне формування світогляду, розповсюдження різноманітних форм аудиторного, позааудиторного й дистанційного навчання та дозволяє студентам аналізувати різні мовні, культурологічні та професійно значущі факти, а також надає можливість працювати в інтерактивному середовищі навчання.

Так, на думку Н. О. Куцевої, навчання ІМ з використанням комп'ютерної техніки є найперспективнішим навчанням, що відкриває необмежені можливості для студентів, які прагнуть безперервно підвищувати свою кваліфікацію [10, с.165]. В. Ю. Биков зазначає, що проникнення інформаційно-комунікативних технологій у навчальний процес створює передумови для кардинального оновлення як змістово-цільових, так і технологічних сторін навчання, що проявляється у суттєвому збагаченні системи дидактичних прийомів, засобів навчання і на цій основі формування нетрадиційних педагогічних технологій, заснованих на використанні комп'ютерів [2, с. 27].

Комп'ютер стає сьогодні засобом навчання, який розкриває резерв навчального процесу та особистості студента, розширює дидактичні можливості викладача, полегшує його працю, дозволяє перекласти на машину найбільш складну та об'ємну частину роботи [12, с. 53]. Поряд із цим він сприяє не тільки розвитку самостійності, гнучкості мислення та творчих здібностей студентів, а також дозволяє змінити саму технологію надання освітніх

послуг, зробити процес навчання більш наочним і цікавим.

Комп'ютерні технології забезпечують також *інтенсифікацію* діяльності викладача та студента в аудиторній та позааудиторній роботі, що, на нашу думку, сприятиме здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості студента та посилюватиме міжпредметні зв'язки, що, в свою чергу, забезпечує інтегрованість навчання ІМ. Тому ми вважаємо, що застосування комп'ютерних технологій в аудиторній та позааудиторній роботі стає більш доречним та сучасним, оскільки сьогоднішня молодь – це молодь технізованого суспільства, яка існує в комп'ютерному просторі зазвичай більше, ніж у світі книжок. І саме цей комп'ютерний простір ставить нові завдання як перед батьками, так і перед викладачами, тобто виховати й сформувати культуру користування комп'ютером.

На думку Т. П. Саран використання комп'ютера в аудиторній роботі чи самостійно студентом при вивченні ІМ забезпечує:

- диференційований навчальний процес з постійною присутністю доброзичливого віртуального інструктора;
- конфіденційність, тобто лише студент знає про власні помилки;
- створення на занятті психологічно комфортної атмосфери;
- уникнення особливостей викладача, а саме нерозбірливий почерк, дикція, швидкий темп пояснення матеріалу та інше;
- забезпечення багаторазового повторення певної частини матеріалу відповідно до потреб студента;

- заощадження часу на занятті або взагалі зняття часових обмежень процесу навчання [15, с. 35-36].

Отже, використання комп'ютерних технологій дає можливість не тільки багаторазово підвищити ефективність навчання, але й стимулювати студентів до подальшого успішного вивчення ІМ та надасть змогу формування та розвитку їх професійної методичної компетенції.

Разом з тим, на нашу думку, комп'ютеризоване навчання ІМ, як будь-який інший метод та допоміжний засіб у навчальному процесі, попри цілий ряд переваг, може також викликати певні **труднощі** як зі сторони викладача, так і студента.

Основними **проблемними питаннями**, що виникають при використанні комп'ютера як засобу навчання є:

- як переробити, перепланувати навчальний курс з дисципліни для його комп'ютеризації;
- як побудувати навчальний процес, використовуючи комп'ютер;
- яку долю навчального матеріалу і в якому вигляді представити та реалізувати з використанням комп'ютера;
- як здійснити контроль сформованості навичок та вмінь з питань, що ставляться.

Для переведення курсу на комп'ютерну технологію навчання викладач повинен бути компетентним не лише в своїй предметній галузі, але й бути гарним методистом, мати навички систематизації знань, бути добре поінформованим про можливості інформаційних технологій, а також знати, якими засобами комп'ютерної підтримки досягається той чи інший дидактичний прийом. Крім того, він має володіти тими технічними засобами і програмним забезпеченням, які є в наявності як при

створенні прикладного системного забезпечення, так і при супроводженні навчального процесу [3].

З боку студента доцільно виділити *лінгвістичні, психологічні та механічні труднощі роботи з комп'ютером*.

До лінгвістичних труднощів ми відносимо відсутність технічної грамотності, тобто відсутність вмінь користуватися різноманітними програмами: графічними, Flash- анімацією, електронним словником, web-редактором та іншими; відсутність достатнього рівня методичного словникового запасу, що призводить до неповного розуміння виконання певних задач тощо.

Під *психологічними труднощами* ми розуміємо неблагополучні фізичні особливості студента, а саме поганий зір, поганий слух, повільність, що в подальшому створить для студента психологічно некомфортну атмосферу, яка може викликати ряд суб'єктивних факторів негативного характеру, зокрема низьку самооцінку, тобто невпевненість в собі та своїх силах через відставання у навчанні.

Механічні труднощі (зовнішні) полягають у недостатньому забезпеченні ВНЗ якісними комп'ютерними засобами навчання, відсутність або лімітованість використання Internet-мережі, спеціально програмного забезпечення. За таких умов у студента знижується рівень міцності засвоєння певного матеріалу з ІМ та втрачається інтерес взагалі до вивчення даного предмету, що призводить до втрати мотивації до подальшого успішного навчання.

Виходячи із зазначеного, заняття з використанням комп'ютерної техніки вимагає чіткого планування та організації навчального процесу з урахуванням як психологічних особливостей студента для того, щоб дана форма не стала поштовхом до зменшення або й повного

згасання мотивації мовленнєвої активності студентів, так і сучасних тенденцій в освіті.

Перехід України на двохрівневу освітню систему (бакалаврат - магістратура) характеризується орієнтованістю на розвиток у випускників ВНЗ здатності до самостійного вивчення мови та культури та підвищує роль самостійної діяльності в оволодінні студентами не тільки мовними та мовленнєвими навичками та вміннями, а й у розвитку професійно-методичної підготовки майбутніх вчителів іноземної мови. Даний факт знаходить своє відображення у вимогах Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти [8], згідно яких процент навчального часу, що відводиться на самостійну позааудиторну роботу збільшується, а число годин, відведених на аудиторну роботу значно зменшується. Таке скорочення аудиторних годин (лекційних та практичних) вимагає детального вивчення і залучення резервів існуючого підходу до організації навчального процесу з оволодіння ІМ та всіх її аспектів. Зокрема це стосується курсу методики викладання ІМ, та вирішення на цій основі проблеми раціонального розподілу аудиторних та позааудиторних видів діяльності. Одним із ключових питань у розв'язанні даної проблеми є питання організації позааудиторної самостійної роботи студентів, визначення її змісту, принципів і розробки її контролю.

В умовах стрімкої технологізації та комп'ютеризації суспільства багато вчених (Є. Г. Азімов, В. П. Безпалько, М. А. Бовтенко, А. В. Зубов, О. С. Полат, Т. П. Сарана та ін.) вбачають вирішення проблеми організації самостійної роботи студентів саме у використанні комп'ютерних технологій.

Аналіз аудиторних видів діяльності (на лекційних та практичних заняттях з методики викладання ІМ) показав неможливість забезпечення викладачем

формування стійких методичних навичок та вмінь як основи майбутньої професійної діяльності студентів в умовах браку часу. Дана ситуація зумовлена тим, що контроль процесу навчання в усіх його проявах повністю покладається на викладача та передбачає великий об'єм рутинної роботи. Забезпечення такого ступеню контролю є малоймовірним та неефективним, зважаючи на скорочення аудиторних годин та незмінний об'єм матеріалу.

Саме тому значна частина із засвоєння та тренування набутих навичок та вмінь, а також творчого їх застосування перекладається на позааудиторну діяльність, під якою розуміють заплановану навчальну, навчально-дослідницьку та науково-дослідницьку роботу студентів, яку вони виконують в позааудиторний час згідно поставленого викладачем завдання та під час методичного керівництва викладача, але без його безпосереднього втручання [15]. Позааудиторна форма комп'ютеризованого навчання професійно-методичного матеріалу, а саме комп'ютерні лабораторні роботи, на нашу думку, є досить важливою формою навчальних занять з ІМ, так як вона спрямована на досягнення таких практичних цілей як формування у студентів комунікативної, самоосвітньої та професійно-методичної компетенцій та бере на себе частину функцій викладача, а саме комунікативну; інформативну; тренувальну; управліяючу; стимулюючу; контролюючу.

Лабораторні роботи, як один з основних видів роботи при вивченні методики викладання ІМ спрямовані на підтвердження теоретичних положень та формування загальних та професійних компетенцій майбутніх вчителів.

Крім того, до основних рис та вагомих **переваг** впровадження комп'ютерних лабораторних робіт у навчальну програму курсу методики викладання ІМ як частини самостійної діяльності студентів у ВНЗ є їх:

- *цілеспрямованість*, тобто активність, яка спрямована на вирішення свідомо поставленої мети - тренування та перевірку рівня засвоєння теоретичного матеріалу (у розділі "*Getting Professional*") або на практичне вирішення проблемного питання, залучаючи при цьому критичне, методичне та творче мислення (у розділі "*Getting Creative*");

- *продуманість*. Після того, як була поставлена мета, сформульована проблема, студент аналізує ситуацію, в якій він буде змушений діяти, і обирає способи та засоби досягнення даної мети, послідовність майбутніх дій;

- *структурованість*, тобто набір певних дій та послідовність їх виконання;

- *усвідомлення*, планування та передбачення можливого результату, наявність логічної схеми [7, с.26-37];

- *результативність*, коли дії студентів знаходять своє логічне відображення та завершення в результаті, тобто у сформованості професійно-методичних навичок й умінь майбутніх вчителів.

Лабораторне комп'ютеризоване навчання передбачає роботу студентів в аудиторії, обладнаною комп'ютерами, що дозволяє об'єднати теоретико-методологічні знання і практичні навички майбутніх вчителів в процесі їх науково-дослідницької діяльності та має тренувальний і частково контрольований характер, тобто розроблені викладачем комп'ютерні завдання спрямовані на закріплення та частковий контроль набутих знань та вмінь [1].

Зміст комп'ютерних лабораторних робіт має відповідати вимогам до вмінь, практичного досвіду, загальним мовним та професійно-методичним компетенціям, що формуються з дисципліни «Методика викладання іноземних мов у ЗНЗ», охоплювати всі аспекти

ІМ, які вивчаються у ВНЗ, та всі види професійної діяльності, до якої готується майбутній вчитель ІМ.

Таким чином, комп'ютерні лабораторні роботи, що пропонуються, забезпечують залучення міжпредметних зв'язків у навчанні, оскільки інтеграція знань у навчанні, проведення інтегрованих занять, організаційні можливості комп'ютера та комп'ютерних видів роботи сприяють посиленню пізнавальної діяльності та вмотивованості майбутніх вчителів та, в свою чергу, відповідають вимогам інтегрованого підходу до викладання та навчання у ВНЗ. Аналіз психолого-педагогічної літератури [4,5,9,11] дав нам можливість визначити, що інтегровані заняття, якими є практичні та лабораторні роботи з методики викладання ІМ, – це заняття, які проводяться з метою розкриття загальних закономірностей, законів, ідей, теорій, відображених у різних науках і відповідних їм навчальних предметах. Їх проведення забезпечує формування у майбутніх вчителів професійних навичок, цілісної системи уявлень про майбутню професійну діяльність; сприяє поглибленню та розширенню їхніх знань, професійної компетенції, діапазону їх практичного застосування при виконанні навчальних та майбутніх професійних завдань

На нашу думку, така діяльність дає можливість майбутнім вчителям ІМ самостійно отримувати та розвивати нові знання та вміння, необхідні для успішного професійного розвитку навіть після закінчення університету; оцінювати отримані результати; при необхідності самостійно вирішувати проблеми, що виникають; обговорювати їх на практичних заняттях або з викладачем при підведенні підсумків виконання лабораторної роботи.

Виконання студентами комп'ютерних лабораторних робіт також проводиться **з метою:**

- формування вмінь, практичного досвіду відповідно до вимог та результатів засвоєння дисципліни, професійного модуля і на основі переліку необхідних компетенцій, визначених робочою програмою дисципліни «Методика викладання іноземних мов у загально-навчальних закладах»;

- узагальнення, систематизації, поглиблення, закріплення отриманих теоретичних знань;

- вдосконалення вмінь застосовувати набуті знання на практиці, реалізації єдності теоретичної та практичної діяльності студентів із залученням технічних засобів навчання;

- розвитку інтелектуальних вмінь майбутніх вчителів ІМ, а саме: аналітичних, проектних, конструктивних, творчих тощо;

- вироблення при вирішенні поставлених завдань таких професійно значущих якостей, як самостійність, точність, відповідальність, творча ініціатива.

При проведенні комп'ютерних лабораторних робіт слід враховувати об'єм часу, що відводиться на їх виконання, і обмежується годинами навчального плану та робочої програми з курсу методики навчання ІМ у ЗНЗ. Проте на виконання однієї лабораторної роботи має відводитися в цілому не менше двох академічних годин, оскільки завдання для виконання носять як рецептивний, тренувально-репродуктивний, так і творчий характер, вимагаючи від студентів концентрації, мотивації, навичок аналізу та синтезу теоретичних знань; критичного, методичного мислення; творчого підходу до вирішення індивідуальних проблемних завдань. Предметні теми лабораторних робіт можуть розроблятися та пропонуватися викладачем самостійно згідно змісту навчання дисципліни та відповідного розділу (теми) та годин, які відводяться на проведення аудиторних та

позааудиторних занять, проте вони повинні забезпечувати реалізацію вимог до знань, навичок та вмінь, а також практичного досвіду студентів в межах курсу методики викладання ІМ у ЗНЗ.

Крім того, необхідним структурним елементом організації та проведення комп'ютерних лабораторних робіт, окрім самостійної діяльності студентів, є обов'язковий *інструктаж*, що проводиться викладачем у декілька етапів:

- перед початком вивчення теми на етапі "*Getting Involved*" (до лекції з теми), тобто «входження» студентів у тему лабораторної роботи, знайомство з новою термінологією та проблематикою даної теми, використовуючи технології паралельного та центрального читання;

- перед виконанням етапів "*Getting Professional*" та "*Getting Creative*", де від майбутніх вчителів вимагаються вміння перетворення теоретичних знань у вміння їх реалізації на практиці; самоорганізації; критичного та творчого підходу до вирішення проблемних завдань; ініціативності та гнучкості методичного мислення.

Такий інструктаж, на нашу думку, відповідатиме якості засвоєння студентами навчального матеріалу в системі самостійного навчання, який, як і в традиційному процесі, характеризується різними рівнями, а саме: рівнем уяви; рівнем відтворення; рівнем навичок та вмінь; рівнем творчості [3].

Контроль сформованості набутих навичок та вмінь професійно-методичної компетенції майбутніх вчителів ІМ засобами комп'ютерних лабораторних робіт, що пропонуються, може здійснюватися у декілька способів: може проводитися частково самостійно студентами - при виконанні тестових завдань розділу «*Getting Professional*», коли комп'ютер автоматично видає правильні відповіді та

підраховує кількість набраних студентами балів, або перевіряється безпосередньо викладачем. Завдання розділу *«Getting Involved»* та *«Getting Creative»*, які вимагають критичного мислення, творчого підходу до свого вирішення, оцінюються викладачем та обговорюються під час лекцій і практичних занять або в індивідуальному порядку особисто зі студентом.

Завдання розділу *«Getting Involved»*, а саме *технології паралельного та центрованого навчання*, оцінюються у **10 балів**, оскільки на даному етапі відбувається лише «входження» студента в тему, нову термінологію, залучення його до діяльності, а виконання завдань даного розділу сприяє розвитку пізнавальних та творчих здібностей майбутнього вчителя, його мотивації і слугує свого роду заохоченням до подальшого результату.

Технології *знаходження відповідностей* (matching), *доповнення відсутніх частин виразів* (fill in) та *виконання тесту множинного вибору* (multiple choice test), які містяться у розділі *«Getting Professional»*, дозволяють студентам реалізувати в лабораторних умовах набуті теоретичні знання та слугують основою формування професійно-методичних вмінь. Максимально можлива кількість набраних студентом на даному етапі балів становить **40**: 10 - за *знаходження відповідностей* (matching), 8 – за *виконання тесту множинного вибору* (multiple choice test) та 12 - за *доповнення відсутніх частин виразів* (fill in).

Завдання заключного розділу *«Getting Creative»* носять, як зазначалося, виключно креативний характер та передбачають демонстрацію умінь використовувати набуті теоретичні знання творчо. Розв'язання таких завдань, спрямованих на систематизацію теоретичних методичних знань, навчання дослідницьких прийомів, розвиток гнучкості методичного мислення та розвиток ініціативи й

заохочення майбутніх вчителів до творчості, оцінюються максимально у **50 балів** – 25 балів при перегляді *відеофрагменту* та опису поставлених завдань на визначення студентами цілі, мети та ефективності використання вчителем тієї чи іншої технології на уроці англійської мови, аргументуючи свою точку зору; та 25 балів - при виконанні проблемної *методичної задачі*.

Таким чином, загальна кількість можливих набраних балів становить 100, що відповідає сучасним європейським вимогам до контролю та оцінювання професійних знань, навичок й умінь майбутніх вчителів ІМ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Антонов В. А., Зиновьев А. А. Использование компьютера при выполнении лабораторных работ по физике в курсе средней школы / Методическое пособие по физике для учителей средней школы и студентов педагогических ВУЗов. Ульяновск: УлГПУ, 2006 - с. 23.
2. Биков В. Ю., І. В. Мушка. Інформаційні технології та засоби навчання: 2009.- № 5 (13)
3. Волженина Н. В. Организация самостоятельной работы студентов в процессе дистанционного обучения: учебное пособие / Н. В. Волженина. – Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2008. – с. 59.
4. Глинская Е. А., Титова Б. В. Межпредметные связи в обучении / Е. А. Глинская, Б. В. Титова. – Тула. – 1980. – 44 с.
5. Данилюк Д. Я. Учебный предмет как интегрированная система / Д. Я. Данилюк // Педагогика. – 1997. – № 4. – С. 24 – 28.

6. Державна національна програма «Освіта» Україна ХХІ століття. – К.: Радуга, 1994. – 61с.

7. Диниц Г. Н. Самостоятельная работа как средство профессиональной подготовки студентов: дис. ... канд. пед. наук / Г.Н. Диниц. М., 2003.

8. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання: [пер. з англійської / наук. ред. С. Ю.Ніколаєва). - К: Ленвіт, 2003. - 273 с.

9. Капичникова Л. Н. Межпредметные связи в обучении языкам / Л. Н. Капичникова // Русский язык в национальной школе. – 1986. – № 10. – С. 7.

10. Куцева Н. О. Навчання англійської мови з використанням інформаційних технологій у мовному вищому навчальному закладі - Вісник Київського державного лінгвістичного університету, Серія «Педагогіка та психологія». №2, К. – 2000, С.165-170.

11. Максимова В. Н. Межпредметные связи в обучении / В. Н. Максимова, Н. В. Груздева. — М.: Просвещение, 1987. – 123 с.

12. Михайлова О. Э., Канатова С. Ш. Использование компьютерных программ для обучения учащихся старших классов средней школы лексическому аспекту иноязычной речи // Иностранные языки в школе. –1994. - №1. – С. 53-59.

13. Павлюкевич Л. В. Формирование лингвометодической самостоятельности будущего учителя иностранного языка/ автореф. на соискание уч. ст. к.пед.н, Нижний Новгород, 2012. – 25 с.

14. Поляков А. А. Системи дистанційного навчання. // Новизнання, 1996, № 3. - С.52 - 65.

15. Саран Т. П. Компьютерный консалтинг в самообучении иностранным языкам. – Пятигорск: ПГЛУ, 2005. - 174 с.

1. 3. Особливості розвитку методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови з використанням віртуального середовища

Інформатизація вищої освіти, як один із стратегічних напрямів її розвитку в Україні, передбачає запровадження в навчальний процес інформаційно-комунікаційних технологій, що мають високий дидактичний потенціал у підготовці майбутніх фахівців. Сьогодні вони все частіше виступають комплексним засобом навчання, що може бути не лише додатковим, але й основним, який дозволяє здійснювати освітню діяльність на відстані, без необхідності безпосередньої співпраці студентів і викладача. Зважаючи на це, комп'ютерні і особливо веб-технології використовуються як технічна основа організації дистанційної освіти та відіграють все більшу роль у підготовці студентів денної та заочної форм навчання. Фізично вони можуть бути розташовані:

- в мережі Інтернет;
- у локальних мережах [6];
- та на персональних комп'ютерах.

В цьому підрозділі розглядатиметься перша група технологій, а саме: деякі види освітніх Інтернет-ресурсів і веб-сервісів як засіб організації самостійної роботи майбутніх учителів у процесі вивчення методики викладання іноземних мов.

І. Інтернет-ресурси. Як показує аналіз тематичних довідкових джерел, вони існують у двох основних різновидах: як веб-сайти та веб-портали, що мають подібні та відмінні риси.

Поняття "**веб-сайт**" (від англ. website: web – "павутина, мережа" і site – "місце") визначається як сукупність електронних документів (файлів) приватної особи чи організації в комп'ютерній мережі, об'єднаних під

однією адресою [6]. Ці Інтернет-ресурси мають сьогодні низку форматів (у тому числі комерційних), з яких не всі є придатними для використання у професійній підготовці майбутніх вчителів-філологів загалом і в організації їх самостійної роботи зокрема.

Традиційно у вітчизняній вищій педагогічній освіті використовуються такі різновиди Інтернет-ресурсів, як:

а) *тематичні веб-сайти*, що за умови розміщення на них усіх необхідних рубрик стають предметними;

б) *електронні бібліотеки*, що являють собою веб-сайти, в які інтегровано пошукові системи та певну кількість систематизованих мультимедійних джерел;

в) *електронні каталоги*, які також є веб-сайтами і містять пошукові системи, що використовують посилання на джерела з інших веб-сайтів;

г) *електронні словники та енциклопедії*, в які входять пошукові системи та одиниці однієї чи декількох мов або поняття з їх тлумаченнями.

Предметні веб-сайти, як основні чи додаткові засоби навчання окремих навчальних дисциплін, завойовують усе більшу популярність серед освітян. Це пов'язано з тим, що розміщення їх контенту в Інтернеті не вимагає спеціальної технічної освіти, а крім того вони надають достатні можливості для супроводу навчального процесу.

Основними функціями **тематичних веб-сайтів** є:

а) *інформаційна* (якщо на сайті розміщуються мультимедійні матеріали, що дублюють чи доповнюють зміст лекційних занять і друкованих засобів навчання);

б) *навчальна* (якщо розробниками запропоновані завдання, що підлягають виконанню, наприклад: вправи, питання до практичних занять, теми творів, рефератів, презентацій тощо);

в) *організаційна*, якщо на сайті публікується і постійно оновлюється інформація стосовно організації навчального процесу (розклад занять, дати проведення заліків та іспитів, оцінки за контрольні чи курсові роботи, реферати; вимоги щодо оформлення контрольних або наукових робіт; критерії оцінювання тощо);

г) *контролююча* (якщо розробниками розміщені тести чи завдання для самоконтролю, наприклад, позааудиторна модульна контрольна робота тощо).

Поєднання вказаних функцій надає випускникам широкі можливості для організації самостійної роботи студентів.

У свою чергу, електронні бібліотеки, каталоги, словники та енциклопедії зазвичай не розробляються цілеспрямовано для вивчення студентами окремої дисципліни, проте використання вже існуючих є доцільним у процесі самостійного виконання наукових робіт, використання пошукових індивідуальних завдань.

Нарешті, **тематичний портал**, що схожий з веб-сайтом за зовнішнім виглядом та інтерфейсом, містить набагато більший обсяг інформації з декількох тем чи навчальних дисциплін, додаткові інтерактивні сервіси (наприклад, форуми, чати, пошту, прогноз погоди, новини, голосування тощо) [7] і, відповідно, відрізняється вищою технічною складністю.

Тематичні портали зазвичай не пов'язані з вивченням окремих навчальних предметів, а отже можуть вибиратися студентами в мережі з числа готових і використовуватись у ході самостійної наукової роботи.

Використання вказаних Інтернет-ресурсів в організації *самостійної роботи* студентів зумовлене насамперед її сутністю, змістом і формами у процесі вивчення курсу «Методика викладання іноземних мов».

Зміст самостійної роботи студентів у ході вивчення методичних дисциплін передбачає:

- а) опрацювання рекомендованої літератури;
- б) ознайомлення зі зразками методичних матеріалів;
- в) розробку уроків, позакласних заходів і методичних рекомендацій;
- г) аналіз програм навчальних предметів;
- д) аналіз календарного планування;
- е) аналіз шкільних підручників;
- є) написання рефератів, тез, статей, рецензій тощо;
- ж) анотування наукових джерел;
- з) добір та опрацювання фахової літератури [3].

Формами самостійної роботи у процесі вивчення методичних дисциплін є:

- а) опрацювання окремих тем теоретичного курсу методики;
- б) підготовка до семінарських, практичних чи лабораторних занять;
- в) підготовка до різних форм контролю, заліків та іспитів;
- г) виконання індивідуальних наукових завдань і робіт (курскових і дипломних) [4, с.5].

Підсумовуючи все сказане, можна запропонувати співвідношення змісту і форм самостійної роботи з видами Інтернет-ресурсів у процесі організації самостійної роботи майбутніх учителів ІМ у вигляді таблиці (див. Табл. 1).

Можливості використання Інтернет-ресурсів в організації самостійної роботи студентів у навчанні методики викладання іноземних мов

Зміст СР	Види Інтернет-	Форми СР	Види Інтернет-
----------	----------------	----------	----------------

	ресурсів		ресурсів
1. Опрацювання рекомендацій літ-ри.	Електронні бібліотеки та каталоги.	1. Опрацювання окремих тем теоретичного курсу методики.	Предметний веб-сайт, електронні бібліотеки та каталоги.
2. Ознайомлення зі зразками методичних матеріалів.	Предметний веб-сайт.	2. Підготовка до семінарських, практичних чи лабораторних занять.	Предметний веб-сайт, електронні бібліотеки та каталоги.
3. Розробка уроків, позакласних заходів і методичних рекомендацій.	За матеріалами предметного веб-сайту.	3. Підготовка до різних форм контролю, заліків та іспитів.	Предметний веб-сайт, електронні бібліотеки та каталоги.
4. Аналіз програм навчальних предметів.	Предметний веб-сайт.	4. Виконання індивідуальних науково-дослідницьких завдань і робіт (курсівих і дипломних).	Предметний веб-сайт, інші тематичні сайти та портали, електронні бібліотеки та каталоги.
5. Аналіз календарного планування.	---		
6. Аналіз шкільних підручників.	Електронні бібліотеки та каталоги.	---	---

7. Написання рефератів, тез, статей, рецензій тощо.	За матеріалами предметного веб-сайту.	---	---
8. Анотування наукових джерел.	Електронні бібліотеки та каталоги.	---	---
9. Добір та опрацювання фахової літератури.	Електронні бібліотеки та каталоги.	---	---
10. Пошук інформації в мережі Інтернет.	Електронні бібліотеки та каталоги.	---	---

II. Веб-сервіси. Поряд з Інтернет-ресурсами вирізняється низка **веб-сервісів**, що визначаються як сайти, створені для виконання певних задач або надання послуг у межах мережі WWW [6]. Аналізуючи їх формати, ми дійшли висновку, що прийнятними для запровадження у самостійній роботі майбутніх учителів ІМ є наступні:

1. *Блоговий сервіс* (наприклад, www.blox.ua).
2. *Відеохостінг* (наприклад, YouTube).
3. *Веб-квест хостінг* (наприклад, www.zunal.com).

Блог (англ. blog, від web log – Інтернет-журнал подій, Інтернет-щоденник, онлайн-щоденник) – це веб-сайт, основний зміст якого – короткі записи, що періодично додаються і можуть містити також зображення, аудіо чи відео-файли. Блоги є часто публічними і можуть коментуватися читачами [1].

Використання блогових сервісів не вимагає спеціальної технічної підготовки ні того, хто розміщує блог в Інтернеті, ні того, хто коментує його контент. На

відміну від Інтернет-ресурсів, розглянутих вище, блоги передбачають інтерактивність, тобто безпосередню педагогічну взаємодію в таких двох *режимах*:

а) методист є розробником блогу, він пропонує на ньому інформацію, на яку студенти реагують у коментарях;

б) студент є розробником блогу, він розміщує на ньому інформацію, а викладач користується можливостями коментування.

Основними функціями **блогових сервісів** є:

а) *контролююча*, коли студенти розміщують на блозі виконані індивідуальні завдання, що підлягають оцінюванню з боку викладача;

б) *комунікаційна*, при якій студенти можуть задавати викладачу запитання щодо незрозумілих фрагментів навчальних тем, поданих на самостійне вивчення;

в) *організаційна*, коли викладач розміщує на блозі інформацію, що стосується організації навчального процесу;

г) *навчальна*, якщо на блозі містяться додаткові інформаційні матеріали за темою.

Не менш доцільним у професійно-методичній підготовці майбутніх вчителів є використання **відеохостингу**, тобто сайту, який дозволяє завантажувати та проглядати відео в браузері через спеціальний програвач. Багато подібних сайтів характеризуються як User generated, тобто містять лише відео, завантажене і часто виготовлене самими користувачами [2]. Це може бути корисним у підготовці майбутніх учителів, оскільки на подібних сайтах можна знайти відео уроків з ІМ не лише з України, але й зі всього світу.

Нарешті, *веб-квест хостінг* – це спеціалізований сайт, що надає послуги по створенню та розміщенню веб-квестів.

Поняття "**веб-квест**" було започатковане Б. Доджем в 1995 році у США [10, с. 9].

Технологія *веб-квест* визначається як дослідницька діяльність, у якій інформація, з якою взаємодіють студенти, частково чи повністю надходить із ресурсів Інтернету [13]. Вона структурована як покрокове проблемне рольове завдання, розраховане на виконання одним студентом або малою групою у співробітництві. Передбачається, що учасники працюють над поставленою проблемою, керуючись інструкціями в тексті веб-квесту, а одержані результати презентують усно чи письмово. Веб-квест у методичній освіті можна розглядати як засіб поглиблення тематичних знань студентів, розвитку їх творчого та критичного мислення, здатності до самостійного здійснення дослідницької діяльності та ефективної співпраці.

Різновиди веб-квестів зазвичай розподіляються за двома критеріями:

- а) за тривалістю (на коротко- та довгострокові);
- б) за типом завдань (на 12 різновидів).

Короткострокові веб-квести можуть бути завершені протягом тижня, а *довгострокові* – виконуватись декілька тижнів (рідше місяців) [12].

Запровадження першого різновиду в процес методичної підготовки студентів вимагає від останніх, з одного боку, володіння необхідним навчальним матеріалом, включеним у його контент, а з іншого передбачає пошук і розумову обробку нової інформації з метою вирішення поставлених завдань. Це сприяє активізації навчального процесу.

У свою чергу, довгострокові веб-квести зумовлюють систематичний контроль за якістю проміжних результатів самостійної роботи, а також консультації з боку викладача, тому вони є менш автономними. Вважається, що короткострокові веб-квести спрямовані більшою мірою на розуміння матеріалу, а довгострокові дозволяють не лише проаналізувати інформацію, а й заглибитись у її вивчення [12]. З методичної точки зору довгостроковий веб-квест подібний до *методу проектів*, хоча він має свої відмінності.

Поняття «проект» визначається Є. С. Полат як шлях організації процесу пізнання і одночасно як спосіб досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми, яка має завершитись реальним, відчутним практичним результатом. Його можна осмислити, застосувати у практичній діяльності. На думку автора, досягнення передбаченого результату можливе за умови, якщо суб'єкти навчання будуть самостійно мислити, знаходити й вирішувати проблеми, застосовуючи для цього знання з різних галузей, вміти прогнозувати результати і можливі наслідки різних варіантів рішень [5].

Класифікація веб-квестів здійснюється зазвичай у відповідності з таксономією Б. Доджа [11]. Як було зазначено, існує 12 різновидів: переказовий тип; компілятивний тип; журналістський тип; веб-квест-переконавання; веб-квест-пошук консенсусу; веб-квест-загадка; веб-квест-побудова плану; оцінний тип; творчий тип; аналітичний тип; веб-квест на самопізнання; науковий веб-квест.

Дані види можуть всі використовуватися у професійно-методичній підготовці майбутніх вчителів у відповідності до завдання, інтересів або можливо використання одного типу веб-квесту, який включає функції інших веб-квестів. Наприклад, при перегляді 2-3

мікроелементів уроку студентам пропонується оцінити їх ефективність, визначити тип, послідовність дій вчителя (аналітичний тип) та запропонувати свій варіант (творчий тип).

Структура веб-квестів має 6 компонентів [13]:

1) *Вступ* (Introduction), який пояснює ситуацію, в якій потрібно діяти. У даному блоці має наводитись інформація про місце, час, ролі учасників і характер діяльності, до якої вони залучаються.

2) *Завдання* (Task), що є продовженням вступу і загалом презентує напрям подальших дій.

Два блоки часто подаються в поєднанні.

3) *Виконання й ресурси* (Process and Resources). В даному блоці наводяться покрокові інструкції щодо дій кожного з учасників за ролями (якщо такі передбачені), пропонуються інформаційні / інтерактивні матеріали або їх електронні адреси, що мають бути використані, зразки виконання проміжних кроків та опис передбачених результатів. Кількість ролей рідко перевищує три.

4) *Оцінювання* (Evaluation) як правило містить оцінну шкалу (Rubric), що складається з низки критеріїв оцінювання і дозволяє визначити якість проміжних і кінцевих результатів діяльності студентів за 100-бальною системою.

5) *Заклучення* (Conclusion) традиційно складається з трьох частин: слів поздоровлення, опису нового досвіду, одержаного студентами, та додаткових запитань, що окреслюють напрями подальшого дослідження.

6) *Сторінка вчителя* (Teacher's Page) містить коментарі до веб-квесту, що є значущими для викладача. У самостійній методичній підготовці студентів тут можна зазначити, до якої теми він відноситься, який матеріал закріплюється чи повторюється, на студентів якого курсу та на яку кількість занять розраховане завдання тощо.

Специфіка використання веб-сервісів як засобів організації самостійної роботи студентів у процесі вивчення методики викладання іноземних мов відрізняється від попереднього різновиду ІКТ – Інтернет-ресурсів (див. Табл. 2).

Можливості використання веб-сервісів в організації самостійної роботи студентів у вивченні методики викладання іноземних мов

Зміст СР	Види веб-сервісів	Форми СР	Види веб-сервісів
1. Опрацювання рекомендаційної інформації.	Блог	1. Опрацювання окремих тем теоретичного курсу методики.	Блог, веб-квест, відео-файли з мережі.
2. Ознайомлення зі зразками методичних матеріалів.	Блог.	2. Підготовка до семінарських, практичних чи лабораторних занять.	Блог, веб-квест, відео-файли з мережі.
3. Розробка уроків, позакласних заходів і методичних рекомендацій.	Веб-квест.	3. Підготовка до різних форм контролю, заліків та іспитів.	Блог, відео-файли з мережі.
4. Аналіз програм навчальних	Блог	4. Виконання індивідуальних науково-	Відео-файли

предметів.		дослідниць- ких завдань і робіт (курскових і дипломних).	з мережі, блог.
5. Аналіз календар- ного планування.	Блог		
6. Аналіз шкільних підручників.	---	---	---
7. Написання рефератів, тез, статей, рецензій тощо.	Блог, веб- квест	---	---
8. Анотуван- ня наукових джерел.	---	---	---
9. Добір та опрацюван- ня фахової літератури.	---	---	---
10. Пошук інформації в мережі Інтернет.	Відео-файли та блоги.	---	---

Підсумовуючи все сказане, можна зробити висновок, що Інтернет-ресурси посідають більш важливе місце в самостійній роботі майбутніх учителів ІМ, ніж веб-сервіси. Однак останні сприяють активізації навчального процесу, розвивають у студентів здатність до самостійної науково-дослідницької діяльності, поглиблюють їх творчі здібності, важливі у майбутній професійній діяльності. Таким чином, обидві групи ІКТ можна вважати перспективними засобами професійно-методичної

підготовки майбутнього вчителя іноземних мов у стінах вищого навчального закладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Блог // Википедия. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/%C1%EB%EE%E3>

2. Видеохостинг // Википедия. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/%C2%E8%E4%E5%EE%F5%EE%F1%F2%E8%ED%E3>

3. Зміст і форми самостійної роботи // Сайт Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://filolog.mdpu.org.ua/index.php?option=com_mtree&task=viewlink&link_id=911&Itemid=0

4. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Центр учбової літератури. – 2009. – 472 с.

5. Полат Е. С., Иосо Рао. Метод проектов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docs.google.com/document/d/13xOCJ50yaEkIzYq2kuRf3nbzVDewud6fcIkMzFqyrq4/edit?pli=1>

6. Сайт // Википедия. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Сайт>

7. Что такое Интернет-портал // Научно-образовательные и деловые порталы Рунета. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.links-guide.ru/chto-takoe-internet-portal>

8. Dodge B. Some Thoughts About WebQuests. 1995-1997. [Electronic Resource]. – Mode of access : URL :

http://webquest.sdsu.edu/about_webquests.html. – Title from the screen.

9. Holec H. The learner as manager : Managing learning or managing to learn? / H. Holec // In A. Wenden & J. Rubin (Eds.) *Learner strategies in language learning*. – Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall. – 1987. – P. 145–157.

10. March T. *Web-Quests for Learning*. 1998. [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.ozline.com/webquests/intro.html>. – Title from the screen.

11. *WebQuest Taskonomy: A Taxonomy of Tasks*. [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://edweb.sdsu.edu/webquest/taskonomy.html>. – Title from the screen.

12. What is a WebQuest? // WEBQUESTDIRECT. [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : http://www.webquestdirect.com.au/whatis_awq_types.asp. – Title from the screen.

13. What is a WebQuest? // WebQuest. Org. [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://webquest.org/>. – Title from the screen.

14. *Working the Web for Education*. [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : www.Bestwebquests.com. – Title from the screen.

РОЗДІЛ II. КОМПЛЕКСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ

2.1. Laboratory work # 1

Aims and Content of Teaching English

I. Getting Involved

1. Read what is said about the aims of teaching foreign languages in the European Framework of References and say how they are realized in a new syllabus of foreign language teaching in secondary schools of Ukraine:

Among the aims stated or implied in the CEF are: - The development of European citizenship, with an educated European understanding several languages, able to study and travel in many countries, knowledgeable about, and having respect for many different nationalities and national cultures. - The conviction that knowing different languages is a powerful factor in intellectual development, encouraging open-mindedness and flexibility, contributing to the development of other skills.	Цілі навчання іноземної мови в середніх загальноосвітніх навчальних закладах: Головна мета навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, базою для якої є комунікативні уміння, сформовані на основі мовних знань і навичок. Розвиток комунікативної компетенції залежить від соціокультурних і соціолінгвістичних знань, умінь і навичок, які забезпечують входження особистості в інший соціум і сприяють її соціалізації в
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - The commitment to life-long language learning, accepting that it is unlikely that schools can predict exactly which languages their students are going to need, and that therefore the aim should be to train them to become good language learners, capable of acquiring the particular languages as they meet the need for them. - The idea that language study offers opportunities to acquire independence and autonomy as learners, that it can be learnt in ways which encourage co-operation and other social values. [Common European Framework of Reference for Languages, Language Policy Unit, Strasbourg, 273 p. - p. 135] 	<p>новому для неї суспільстві.</p> <p>Освітня мета передбачає формування в учні таких особистісних якостей як:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення функцій іноземної мови у навчальному процесі й у суспільстві; - усвідомлення значень мовних явищ, іншої системи понять, за допомогою якої сприймається дійсність; - розуміння особливостей власного мислення; - зіставлення іноземної мови з рідною; - оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країни, мова якої вивчається (країнознавство, лінгвокраїнознавство); - залучення учнів до діалогу культур (іншомовної та рідної); - уміння використовувати у разі необхідності різноманітні стратегії для задоволення дидактичних потреб (працювати з книжкою, підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами
---	---

	<p>тощо).</p> <p>Засобами іноземної мови відбувається виховання учнів, яке здійснюється через систему особистісних стосунків із новою культурою і процесом оволодіння нею. Цьому сприяє виховання в учнів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя; - культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому світі; - емоційно-ціннісного ставлення до всього, що нас оточує; - розуміння важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування [Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов: Англійська мова, Німецька мова, Французька мова,
--	--

	Іспанська мова. 5-9 кл. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. – с.3-5].
--	--

2. Look at two components of communicative competence and fill them in using the communicative competences from the box:

Language
Competence

Speech
Competence

Reading competence	Phonological competence
Grammar competence	Lexical competence
Listening comprehension competence	
Speaking competence	Writing competence

Give your own definition of Communicative Competence

II. Getting Professional

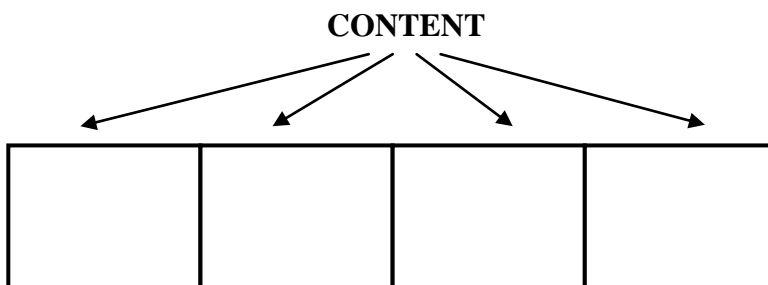
3. Match the definitions to the aims:

1. PRACTICAL AIM...	a) develops pupils' intellectual, cognitive and psychological features in order to achieve the best results in learning and is achieved by means of different problem-solving tasks, guessing games, etc;
2. EDUCATIONAL AIM...	b) makes a substantial contribution to the developing of pupils' linguistic outlook, as they get acquainted with some phenomena which are not typical of their mother-tongue; to the developing of pupils' communicative abilities; to widening pupils' communicative vision of the world, as it makes them acquainted with the life, customs and traditions of the people whose language they study;
3. CULTURAL AIM...	c) provides a sufficient level of knowledge and speech habits and skills (in Speaking, Reading, Writing, Listening Comprehension) as well as some experience of independent work so that to enable school-leavers to go on with their studies on their own;
4. DEVELOPMENTAL AIM...	d) presupposes the contribution to

	all-round development of a personality; widening the pupils world outlook, moral education and promotes the formation of such features of character as diligence and abilities for independent work, persistence, concentration, inquisitiveness etc.
--	---

Keys: 1c; 2d; 3b; 4a

4. Fill in the Content Chart. Choose the appropriate components from the box:

Skills;	methods;	domains;
documents;	textual materials;	proficiency
levels;	aims;	speech patterns;
habits;	school levels.	competences;

Keys: skills and habits; domains; textual materials; speech patterns.

5. Multiple Choice Test:

1. The main aim of teaching foreign languages at school is:

a) to develop lexical competence;

- b) to develop strategic competence;
 - c) to develop communicative competence;
 - d) to develop speaking competence.
2. *The aims of teaching a foreign language are:*
- a) practical, educational, sociocultural;
 - b) cultural, developmental, practical;
 - c) practical, educational, cultural, developmental;
 - d) educational, strategic, sociolinguistic.
3. *Content of teaching English answers the question:*
- a) why to teach?
 - b) what to teach?
 - c) how to teach?
 - d) when to teach?
4. *Secondary school leavers should acquire:*
- a) A1 level;
 - b) B1+ level;
 - c) B2+ level;
 - d) A2+ level.
5. *Elementary learners should have:*
- a) Threshold level;
 - b) Breakthrough level;
 - c) Mastery level;
 - d) Waystage level.
6. *Methods of Teaching English is:*
- a) a pedagogical science;
 - b) a linguistic science;
 - c) a psychological science;
 - d) a natural science.
7. *To develop sociocultural competence means:*
- a) to speak English well;
 - b) to bring different cultures together;
 - c) to know your own traditions;
 - d) to know customs and traditions of foreign countries.

8. *The domain which is centered on home life within the interests of a family and friends is called:*

- a) Public;
- b) Personal;
- c) Educational;
- d) Occupational.

Keys: 1c; 2c; 3b; 4b; 5b; 6a; 7b; 8b.

III. Getting Creative

6. Watch Video Fragment 1 of an English lesson and define its aims. Type your answer below.

7. Read the problem-solving task and suggest your ideas.

While planning a lesson in the 8th form a teacher formulated the practical aim: "To develop pupils' speaking skills on the topic "Sport". At the lesson children paraphrased sentences, opened the brackets, read a text, composed sentences on its basis and inserted missing words into the text.

The teacher was satisfied with the way he achieved the practical aim of the lesson. But the children asked the teacher: "When will we start speaking about sport?" Why did the question arise? What was the teacher's mistake? Suggest your way out of the situation.

Type your answer below.

2. 2. Laboratory work # 2

Developing Phonological Competence

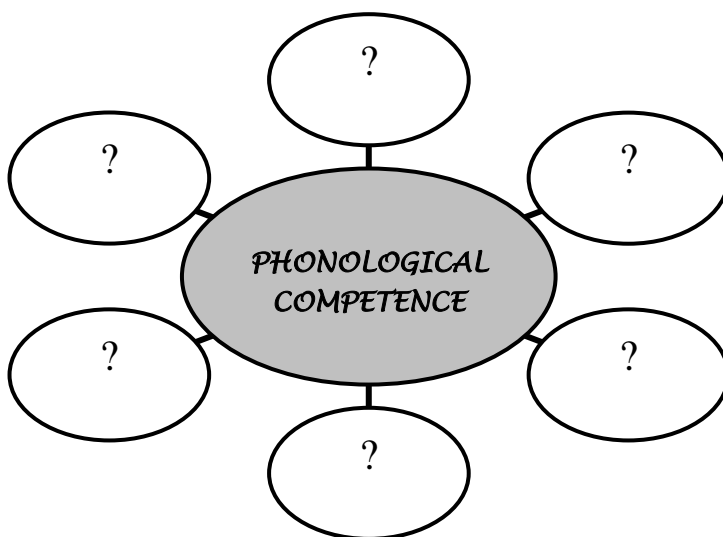
I. Getting Involved

1. Read different points of view on teaching pronunciation and say whose opinion you share.

<p>The goal of teaching pronunciation is not to make the learners sound like native speakers of English. A more realistic approach is to enable the learners to pronounce correctly without detracting from the ability to comprehend the message. The target of teaching pronunciation is to develop learners' phonetic competence which is the knowledge of the English phonetic means.</p>	<p>Формирование фонетического навыка предусматривает преобразование привычной артикуляции на основе установления схожестей и отличий в произношении звуков родного и иностранного языка, формирование фонематического слуха, а также овладение техникой произношения иноязычных звуков в слове, словосочетании, речи как в процессе говорения, так и</p>	<p>Фонетична компетенція – це здатність особистості до коректного артикуляційного та інтонаційного оформлення власних висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних знань, навичок та загальної мовної свідомості і фонетичної усвідомленості [Методика формування міжкультурної іншомовної компетенції: курс</p>
--	---	--

[Мільруд Р. М. English Teaching Methodology: Издательство Дрофа, 2005. С. 38].	чтения. [Маслыко Е. А. Настольная книга преподавателя иностранного языка. – Минск "Высшая школа". – 1996. – С. 7].	лекцій: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів – К.: Ленвіт – 2011. – С. 108].
--	---	---

2. Fill in the diagram with the phonological competence components.

Suggest your definition of phonological competence.

II. Getting Professional

3. Match the beginnings of the sentences to their endings:

1) Phonological competence includes...	a) the development of pronunciation competence that is to ensure speech practice of the studied phonetic phenomena on the basis of communicative creative tasks, linked with the authentic texts.
2) Productive activities are aimed at...	b) is used in teaching pronunciation to young learners.
3) Analytical-imitative approach...	c) to form phonological competence, i.e. pronunciation and intonation habits.
4) The main aim of teaching pronunciation in a secondary school is ...	d) the ability of phonetically correct pronunciation of all the sounds studied and recognition of them while listening to the speech of others.
5) By pronunciation habits we mean...	e) the habits of producing intonationally and rhythmically correct speech and comprehension of the speech of others.
6) By intonation habits we mean...	f) sounds or combination of sounds, sentence stress, rhythm, intonation, rhyme.

Keys: 1f; 2a; 3b; 4c; 5d; 6e.

4. Fill in the chart typing the appropriate stages of Teaching Phonetics (Reception, Reproduction, Production) in the right column.

Teaching Phonetics Activities Chart

1. Listen and beat the rhythm	
2. Pair up and make up your own	

dialogue	
3. Listen and choose the right picture	
4. Play a “Nosy Parker” game and find out what in your friend’s school bag is	
5. Pronounce a tongue-twister in whisper	
6. Read the lines using phonetic symbols	
7. Match the pictures to correct words	
8. Match the words in transcription and in spelling	
9. Listen and group the words with the same sound	
10. Compose your own jazz chant using pictures	
11. Repeat the poem in unison stamping the rhythm	
12. Fill in the gaps in the song and sing along	
13. Point to the picture which suits the lines	

Keys: Reception: 1, 3, 7, 8, 9, 13; Reproduction: 5, 6, 11, 12; Production: 2, 4, 10.

5. Multiple Choice Test:

1. *The main approach to teaching pronunciation to Intermediate learners is:*

- a) imitating;
- b) imitating and analyzing;
- c) imitating and playing;

d) analyzing.

2. *Teaching pronunciation starts with:*

- a) reproductive exercises;
- b) receptive exercises;
- c) productive exercises;
- d) reproductive-productive exercises.

3. *The main aim of developing phonological competence is:*

- a) to pronounce the most important sounds correctly.
- b) to form pronunciation and intonation habits.
- c) to produce intonationally correct utterances;
- d) to speak correctly and to recognize the sounds in the speech of the others.

4. *Phonology deals with:*

- a) the system of the English language;
- b) studying separate sounds;
- c) studying the most important intonation patterns;
- d) studying pronunciation and intonation.

5. *By intonation habits we mean:*

- a) the ability to understand the speech of others correctly;
- b) the ability to use all the intonation types studied at school adequately;
- c) the ability of producing intonationally and rhythmically correct speech and comprehending the speech of others.

- d) the ability of comprehending the speech of others.

6. *The main principle of teaching pronunciation is the principle of:*

- a) integration;
- b) violation;
- c) approximation;
- d) repetition.

7. *The algorithm of a phonetic warm-up includes:*

- a) receptive and reproductive activities;
- b) receptive activities, reproductive activities, productive activities.
- c) anticipation and reproduction;
- d) comprehension check, receptive activities, reproductive activities, productive activities.

8. *The most difficult for assimilation and practising English phonemes are the ones which are:*

- a) similar to those of the mother tongue;
- b) totally strange;
- c) partially different;
- d) diphthongs.

Keys: 1b;2b;3b;4d;5c;6c;7b;8a.

III. Getting Creative

6. Watch Video Fragment 2 of an English lesson and define the stage of pronunciation habit formation. Say, what approach the teacher used in her teaching. Type your answer below.

7. Read the problem-solving task and suggest your ideas.

During the lesson of English in the 1st form a teacher presented the sound [ɪ] in the following way: "Children, to pronounce the sound [ɪ] you should touch the roots of your lower teeth with the tips of your tongues and to bind the middle part of your tongues up: [ɪ, ɪ, ɪ]".

The children are looking at each other, laughing, showing their tongues, opening their mouths widely. The teacher cannot understand why the children are reacting like this to his presentation. What was the teacher's mistake? What is the way to correct it? What would you do if you were in his/her shoes?

Type your answer below.

2.3. *Laboratory work # 3* **Developing Lexical Competence**

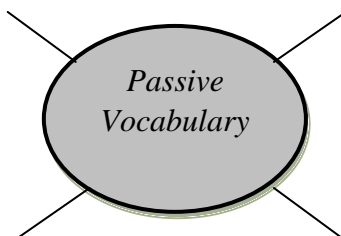
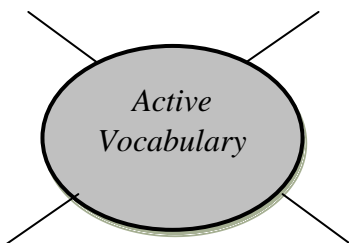
I. Getting Involved

1. Read the definitions of lexical competence and say what they have in common.

Lexical competence is the ability to use the vocabulary of a language. Lexical competence can be described in four different ways: with respect to what	Лексична компетенція – наявність певного запасу слів у межах професійного розвитку, здатність до адекватного використання лексем, доречне	Формування іншомовної лексичної компетенції включає в себе ознайомлення з функцією слова, його значенням, формальними ознаками, тренування у
--	--	---

is known about words, how well words are known, how many words are known, and which words are known. [Council for Cultural Cooperation, 2001, p.110].	вживання образних виразів, приказок, прислів'їв, фразеологічних зворотів. [Артюшкіна Л.М., Рудь О.М. електр. ресурс soippo.narod.ru/documents/konf./artushkina_rud]	засвоєнні слів та застосування нових лексичних одиниць в усному і писемному мовленні [Методика формування міжкультурної іншомовної компетенції: курс лекцій: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К, 2011. – С. 169]
---	---	--

2. Look at the word-roses and decide what vocabulary is suitable for the following content areas.

II. Getting Professional

3. Match the columns to complete the statements:

1. The practical aim of teaching vocabulary is...	a) to disclose the meaning of a new word and to provide its primary assimilation.
2. Lexical competence is ...	b) the reinforcement of the vocabulary in all speech activities.
3. The aim of the presentation stage is ...	c) the ability to use words in speaking and writing and to appropriately comprehend them in listening and reading.
4. The aim of the focused practice stage is ...	d) the formation of stereotypes of the usage of a new word (accuracy).
5. The aim of the communicative practice stage is...	e) the formation of lexical competence as the basic component of all language activities.

Keys: 1e;2c;3a;4d;5b.

4. Fill in the stages of Teaching Vocabulary Chart selecting appropriate activities from the box:

<ol style="list-style-type: none"> 1. picture description; 2. substitution; 3. transformation; 4. making up a story; 5. saying that you do the same; 6. answering the questions; 7. giving another ending to the story; 8. completion of the sentences; 9. saying the opposite;
--

10. writing a letter to a friend describing...;
11. matching the words to their definition;
12. filling in the gaps in the sentences with the correct words;
13. saying the same in other words / paraphrasing;
14. making up a dialogue with a partner about...

Stages of Teaching Vocabulary

PRESENTATION	FOCUSED PRACTICE	COMMUNICATIVE PRACTICE

Keys: Presentation: 5, 9, 11; Focused Practice: 2, 3, 6, 8, 12, 13; Communicative Practice: 1, 4, 7, 10, 14.

5. Multiple Choice Test:

1. The aim of teaching vocabulary in secondary school is:

- a) to develop lexical competence;
- b) to use new vocabulary orally;
- c) to use new vocabulary in writing;
- d) to recognize new vocabulary while reading.

2. The formation of the dynamic stereotypes in teaching vocabulary is ensured by:

- a) receptive exercises;
- b) reproductive exercises;
- c) reproductive and productive exercises.
- d) productive exercises.

3. Direct way of presenting new vocabulary presupposes:

- a) translation;
- b) visuality;
- c) body language;
- d) context.

4. The aim of the focused practice stage in teaching vocabulary is:

- a) to guess the meaning of new words;
- b) to recycle new words in different activities;
- c) to use new words in translation;
- d) to create stories with new words independently.

5. One of the criteria for the selection of the active minimum vocabulary is:

- a) taking neutral words;
- b) including antonyms;
- c) taking international words;
- d) taking synonyms;

6. The most lengthy part of vocabulary competence formation is:

- a) word presentation;
- b) focused practice;
- c) communicative practice;
- d) primary assimilation.

7. To the visual techniques of disclosing the meaning of new words we can not refer:

- a) stick pictures;
- b) realia (toys, real objects around us);
- c) jazz chants and rhymes;
- d) facial expressions and gestures.

8. *The communicative practice stage in teaching vocabulary is aimed at:*

- a) teaching learners to use new vocabulary independently in oral and written speech;
- b) teaching learners to understand the meaning of a new word;
- c) teaching learners to choose the right word;
- d) teaching learners to recognize new words.

Keys: 1a;2c;3d;4b;5a;6b;7c;8a.

III. Getting Creative

6. Watch Video Fragment 3 of an English lesson and say what techniques the teacher used for developing pupils' lexical competence. Type your answer below.

7. Read the problem-solving task and suggest your ideas:

A teacher presents the lexical unit "sea" to the pupils of the 6th form of a secondary school using the picture. "Look at the picture. This is the sea. The sea is blue. You can swim in the sea".

The children write the translation into their vocabularies in different ways: some of them write "річка", others – "озеро" or "ставок". The teacher realizes that the children have not understood the meaning of the word and takes the picture again and repeats the same sentences which have been already used.

The children look confused. What is the reason for this? Why don't the children guess the correct meaning of the word? Correct the teacher's mistake.

Type your answer below.

2.4. Laboratory work # 4
Developing Grammar Competence

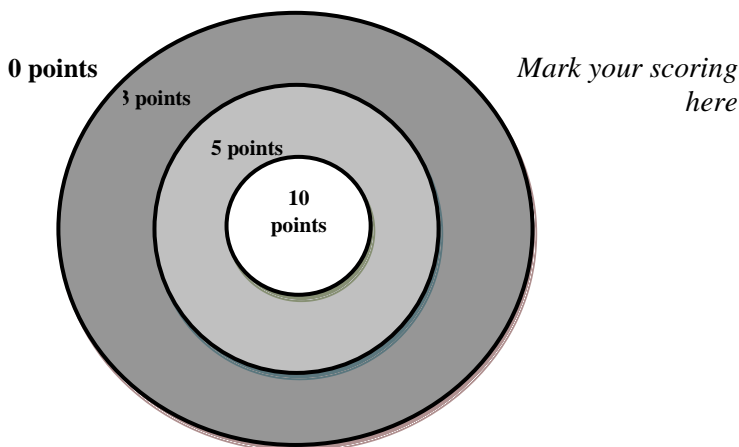
1. Getting Involved

1. Read the definitions of grammar competence and say what you can add to them:

Grammatical competence as defined by Noah Chomsky would include phonological competence. It is the ability: 1. to recognize and produce the distinctive grammatical structures of a language and to use them effectively in communication. 2. to use the forms of the language (sounds, words, and	Граматична компетенція – це здатність розуміти й виражати значення, продукуючи й розпізнаючи правильно оформлені згідно з цими принципами речення, фрази та надфразові єдності. [Електронний ресурс: http://www.univ.kiev.ua/ua/resources/tests5/].	Іншомовна граматична компетенція передбачає засвоєння граматичних знань і формування мовленнєвих граматичних навичок аудіювання і читання (результативні навички) та говоріння і письма (репродуктивні навички). [Методика формування іншомовної компетенції: курс лекцій: навчально-методичний
---	---	--

sentence structure). [Chomsky N., Aspects of the Theory of Syntax (1985), p. 28].		посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ленвіт – 2011. – С. 143].
---	--	--

2. Use the “Bull’s Eye” technique and mark the importance of the following factors of effective grammar habit formation.

Factors of effective grammar habit formation

1. Knowledge of grammar rules.
2. Knowledge of grammar forms.
3. Knowledge of grammar functions.
4. Grammar practice.

II. Getting Professional

3. Match the beginnings of the sentences to their endings:

1. The aim of teaching grammar to foreign language learners is...	a) learners' ability of using a grammatical phenomenon independently for expressing their communicative intentions.
2. The practical value of teaching grammar lies in...	b) expanding linguistic and cultural outlook of learners by catching the difference between the means of expression in different languages.
3. Cultural value of teaching grammar lies in...	c) to form grammar competence.
4. A discovery technique implies...	d) giving and getting information, ideas, opinions and making oneself understood.
5. Focused practice stage is aimed at...	e) intermediate learners' finding out and analyzing a grammatical phenomenon they are going to deal with.
6. Communicative practice stage is aimed at developing...	f) the reinforcement of receptive and reproductive grammatical habits on the basis of various prompts.

Keys: 1c; 2d; 3b; 4e; 5f; 6a.

4. Fill in the chart typing the appropriate stages of developing Grammatical Competence (Presentation, Focused Practice, Communicative Practice) with the activities suggested:

Teaching Grammar Activities Chart

1. Writing an essay (composition, letter, story, review)	
2. Completion	
3. Finding out and discussing smth in pairs (groups)	
4. Recognition of a new word in a context	
5. Substitution	
6. Filling in the blanks	
7. Commenting on the statement	
8. Grammar games	
9. Debating over the problems	
10. Paraphrasing the sentences	
11. Making sentences by analogy	
12. Expanding the sentences	
13. Reconstructing grammar structures	
14. Saying by analogy	
15. Transforming the sentences using appropriate grammar structures	
16. Making up dialogues	

Keys: Presentation: 4, 11, 14; Focused Practice: 2, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 15; Communicative Practice: 1, 3, 7, 9, 16.

5. Multiple Choice Test:

1. The aim of teaching grammar in secondary school is:

- a) to teach pupils to comprehend new grammar in speech;
- b) to form pupils' grammar competence;
- c) to teach pupils the forms of the verbs;

d) to teach pupils to translate new grammar constructions.

2. The deductive way of introducing new grammar material starts with:

- a) explanation and rules;
- b) listening and repetition;
- c) TPR activities;
- d) language exercises.

3. Grammar-in-Action approach implies:

- a) lexical approach;
- b) communicative approach;
- c) structural approach;
- d) imitative approach.

4. One of the activities for the communicative approach in teaching grammar is:

- a) listen and physically respond;
- b) write a grammar dictation;
- c) create a poster and describe it;
- d) transform the sentences.

5. The aim of the focused practice stage in teaching grammar is:

- a) reinforcement of receptive and reproductive grammatical habits;
- b) using new grammar material independently in written speech;
- c) using new grammar material independently in oral speech;
- d) introducing new grammar material.

6. For primary assimilation of new grammar material we use:

- a) recognition and imitation activities;
- b) transformation and substitution activities;
- c) completion and extension activities;
- d) description activities.

7. *A discovery technique in teaching grammar implies:*

a) using rules and explanations with the help of verbal and visual prompts;

b) finding out and analyzing a grammar phenomenon pupils are going to deal with;

c) oral introduction of a grammar phenomenon and creation an orientation basis for the further formation of grammatical competence;

d) using charts, dialogues, mini-situations while presenting new grammar material.

8. *The communicative practice stage of teaching grammar implies:*

a) primary drill;

b) independent correct usage of grammar phenomena in different language activities;

c) introduction of a new grammar structure;

d) receptive and reproductive exercises.

Keys: 1b, 2a, 3b, 4c, 5a, 6a,7b, 8b.

III. Getting Creative

6. Watch Video Fragment 4 of an English lesson and say what activities are aimed at teaching grammar communicatively. Type your answer below.

7. Read the problem-solving task and suggest your ideas.

At the English lesson in the 5th form aimed at practising the Present Perfect Tense, children are making the mistakes

like: "I have finish a book", "He has went for a walk", "We have know about it" etc. Which difficulty do the pupils experience while practising the Present Perfect Tense? Why? What can be done to overcome this difficulty?

Type your answer below.

2.5. Laboratory work # 5

Developing Listening Comprehension Competence

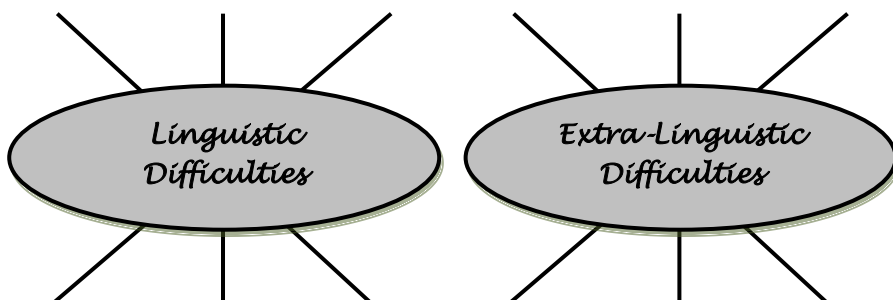
I. Getting Involved

1. Read two definitions of aims and objectives for listening comprehension competence formation and say what kind of skills listening comprehension belongs to; what “real-life situations” mean; what learners must know to fulfill the aims of teaching listening comprehension.

<p>"Научить ученика аудированию – научить понимать устную речь в момент ее порождения. Последний фактор разделяет ее темпоральную характеристику, обусловленную темпом речи говорящего, процессуальность и непрерывность в построении</p>	<p>“The objective of listening comprehension practice in the classroom is that students should learn to function successfully in real-life listening situations. To comprehend satisfactorily in a variety of situations listeners need to</p>
---	---

<p>информации. В отличие от восприятия готового письменного текста восприятие и понимание устной речи исключает длительные произвольные задержки и возвращение к отдельным местам устного текста с целью уяснения непонятных выражений и мыслей". [Шатилов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. – М.: Просвещение, 1986. – С. 61].</p>	<p>know a lot of things. In real spoken discourse the listener almost always knows smth in advance about what is going to be said (like who is speaking or the basic topic). We usually have some objective for listening and expect to hear something relevant to our purpose". [Penny Ur. A Course in Language Teaching – CUP, 1996, P. 82].</p>
--	--

2. Fill in the semantic maps of difficulties which prevent the learners from successful understanding.

II. Getting Professional

3. Match the columns to complete the sentences:

1. Listening Comprehension at the Intermediate	a) a means of forming well-set acoustic images of language phenomena (words) together with their meanings, which is ensured by
---	--

level is...	multiple perception of the same material by the ear;
2. Listening Comprehension as an aim of teaching is used as...	b) to remove linguistic and psychological difficulties before the presentation of an audiotext, so that a listener could concentrate his attention on comprehending the content.
3. To extralinguistic difficulties of Listening Comprehension we refer...	c) an aim and a means of teaching.
4. Linguistic difficulties of Listening Comprehension are...	d) phonetic, lexical, grammatical, compositional structure of a text, structural peculiarities of a text, the presence of proper names, geographical names, terms etc.
5. The aim of prediction is ...	e) to prepare students for listening, focusing on the situation and encouraging students to predict the content of the audiotext.
6. The aim of the pre-listening stage is ...	f) the volume of the auditory memory; kind of speech to be listened to; tempo of speech; the number of presentations and the volume of an utterance; the speaker's timbre; props and references.

Keys: 1c, 2a, 3f, 4d, 5e, 6b.

4. Fill in the Teaching Listening Comprehension Stages Chart selecting appropriate activities from the box:

Teaching Listening Comprehension Stages Chart

Pre-listening	While-listening	Post-listening

1. Listen to a pair of words and say what sounds are the same in them.
2. Retell the text according to the plan / key-words.
3. Define the function of a word (is it a verb, noun or adjective).
4. Make up an outline of the story.
5. Role play a dialogue as if you are the main characters of the text.
6. Listen to the beginning of the text and fill in the speech bubbles.
7. Listen to the text and say what the reason for kidnapping was.
8. Describe or role-play what might have happened.
9. Listen and decide if the statements are True or False.
10. Listen to the title of a story and guess what the story will be about "Things I Wish I'd Know at 18".
11. Think of another ending of the story.
12. Listen and put the pictures in the logical order.
13. Comment on the characters' actions and sayings.

- 14.** Say what you would do if you were one of the characters of the story.
- 15.** Look at the key words and predict the events of the story you will listen to.

Keys: Pre-listening Stage: 1, 3, 10, 15. While-listening Stage: 4, 6, 7, 9, 12. Post-listening Stage: 2, 5, 8, 11, 13, 14.

5. Multiple Choice Test:

1. Listening comprehension is referred to as:

- a) a receptive activity;
- b) a productive activity;
- c) a reproductive activity;
- d) a reproductive-productive activity.

2. Listening comprehension as an aim of teaching means:

- a) to develop pupils' listening skills;
- b) to teach pupils to differentiate sounds while listening;
- c) to teach pupils to retell the information they've heard orally;
- d) to teach pupils to write the content of the information they've heard.

3. Pre-listening activities are used:

- a) to provide follow up activities;
- b) to form anticipation and prediction skills;
- c) to develop pupils' speaking skills;
- d) to introduce new information.

4. You can't check up pupils' understanding of the text with the help of:

- a) body language;
- b) speaking;
- c) tests;
- d) drawing.

5. *One of the linguistic difficulties of listening comprehension is:*

- a) sound sequences;
- b) speaker's tempo;
- c) proper and geographical names;
- d) tempo of speech.

6. *The aim of the follow-up activities is:*

a) to predict the events of the text;
b) to develop pupils' skills and abilities of self-expression;

- c) to check up the level of pupils' understanding;
- d) to develop learners' hearing.

7. *The first listening of an unknown text is aimed at:*

- a) getting pupils interested in listening;
- b) teaching pupils to get general information of the text;
- c) teaching pupils to get details of the text;
- d) teaching pupils to recognize new words.

8. *To motivate pupils for active listening a teacher should:*

- a) introduce new words and word combinations;
- b) repeat grammar material;
- c) ask pupils to comment on the title of the story;
- d) translate difficult sentences from the text.

Keys: 1a, 2a, 3b, 4b, 5c, 6b, 7b, 8c.

III. Getting Creative

6. Watch Video Fragment 5 of an English lesson and name the stages of teaching students listening comprehension which were used by the teacher. Type your answer below.

7. Read the problem-solving task and suggest your ideas.

Teaching listening comprehension in the 7-th form the teacher gave pupils such an instruction: "Listen to the story and try to understand it". After listening, it became clear, that the pupils paid attention to different facts of the story. Nobody could reproduce the whole story. The teacher was surprised and displeased, but repeated the same task: "Listen to the story more carefully and try to understand it". After the second listening the situation did not change. Why did such a problem occur? What should be done to avoid it?

Type your answer below.

2.6. Laboratory Work # 6
Developing Monological Competence

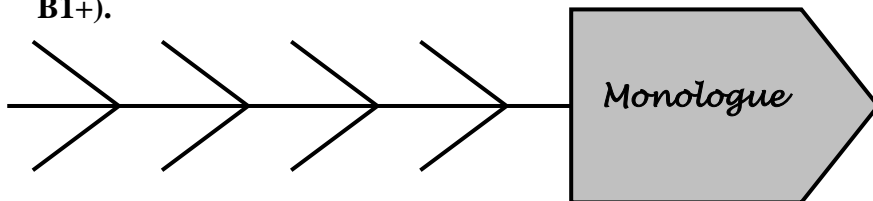
I. Getting Involved

1. Read two definitions of monological speech and suggest your own definition:

"Под формированием умений в монологической речи понимаются умения коммуникативно-мотивированно, логически	"The monologue is often considered as a one-directional outpouring of words, emotions and action, but this is entirely incorrect. ...Whenever you touch monologue you must aim to do
---	---

<p>последовательно и связно, достаточно полно и правильно в языковом соотношении излагать свои мысли в устной форме. ... При обучении монологу методически важным является, во-первых, характер используемых опор, во-вторых, цель высказывания". [Шатилов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. – М.: Просвещение, 1986. – С. 106].</p>	<p>something to someone when you speak the words. And of course, it's so much more than just the words, it's the actions that exist beneath the word. Remember, identify who you are talking to, and what it is about. That's the first step to nailing a monologue". [Monologues and Speeches. – Электронный ресурс http://actingcoachscotland.co.uk/2011/03/monologues-and-speeches/]</p>
---	---

2. Using the “Fishbone technique” describe the characteristic features of a school-leaver’s monologue (level B1+).

II. Getting professional

3. Match the beginnings of the sentences to their endings:

1. The aim of teaching monologue in secondary school	a) to teach learners to produce correct, logical and communicatively motivated topic /
---	--

is...	text-based monologues.
2. To the linguistic peculiarities of a monologue we refer...	b) to teach pupils to generate a sentence on a suggested topic.
3. The aim of a sentence level stage in teaching monologue is...	c) informative; influential; evaluative (expressive).
4. The aim of a discourse / text level in teaching a monologue is...	d) to develop monological speech competence, that is the skills of producing correct, logical and comparatively motivated monologues of different levels in accordance with the communicative situation.
5. The psychological mechanisms of speech generation are...	e) two-member sentences; extended sentences; more complicated syntax (comparing to a dialogue); variety of cohesion devices.
6. The communicative functions of a monologue are as follows...	f) motivation; formation (inner speech); realization (outer speech).

Keys: 1d; 2e; 3b; 4a; 5f; 6c.

- 1. Fill in the chart typing the stages of teaching monologue (Sentence Level; Utterance Level; Discourse / Text Level) appropriate to the activities suggested.**

Teaching Monologue Activities Chart

1. Combine the sentences.	
---------------------------	--

2. Give a definition of an object given.	
3. Say the sentence by analogy.	
4. Speak on the plan.	
5. Solve the problem suggested.	
6. Make up a sentence using the key words.	
7. Comment on the proverb.	
8. Answer the questions.	
9. Make up a logically connected story (a jigsaw activity).	
10. Extend the sentence.	
11. Play a snowball game adding your sentence.	
12. Express your opinion / attitude on the story (situation).	
13. Say how you would act in a similar situation.	

Keys: Sentence Level: 2, 3, 6, 8; Utterance Level: 1, 4, 9, 10, 11; Discourse/Text Level: 5, 7, 12, 13.

5. Multiple Choice Test:

1. Monological speech is:

- a) a receptive activity;
- b) a reproductive activity;
- c) a productive activity;
- d) a receptive-productive activity.

is:

2. *The aim of teaching monologue in secondary school*

- a) to teach pupils to make up separate sentences;
- b) to form monological competence;
- c) to teach pupils to understand the speech of others;
- d) to teach pupils to retell texts.

3. *The second level of speech generation is:*

- a) motivation;
- b) inner speech;
- c) stimulation;
- d) outer speech.

4. *The aim of a discourse level in teaching monologue*

is:

- a) to generate a sentence;
- b) to produce a text-based monologue;
- c) to produce a monologue on the picture;
- d) to produce independent monologues.

5. *To the verbal stimuli to be used for teaching monologue we can't refer:*

- a) proverbs;
- b) mini sagas;
- c) situations;
- d) pictures and posters.

6. *Monologue can't be:*

- a) logically completed;
- b) independent;
- c) elliptical;
- d) purposeful.

7. *In teaching monologue you can't use:*

- a) retelling of the text;
- b) describing the pictures;
- c) commenting on the situation;
- d) exchanging of replies.

8. *The basic prompt for developing monological competence at a junior level is:*

- a) a text;
- b) a proverb;
- c) a picture;
- d) a quote.

Keys: 1c, 2b, 3b, 4d, 5d, 6c, 7d, 8c.

III. Getting Creative

6. Watch *Video Fragment 6* of an English lesson and define the stage of teaching a monologue. What techniques does the teacher use and what are their functions? Type your answer below.

7. Read the problem-solving task and suggest your ideas.

At the previous lesson a teacher presented several new vocabulary items to the 6th form pupils on the topic "Shopping". At today's lesson the teacher sets the aim of developing pupils' monological competence on the topic using new words.

To achieve the task the teacher puts several pictures of different departments of a supermarket on the blackboard and asks the pupils to describe them. The task causes difficulties. So the teacher gives the children another task formulated as follows: "As it is difficult for you to describe the pictures, tell

the class about the shop you go shopping to". But the situation does not change. The pupils say 1 or 2 sentences using only the vocabulary that has been learnt earlier. Why did the teacher fail to develop pupils' monological competence on the basis of the new vocabulary? What should be done to achieve the aim?

Type your answer below.

2. 7. *Laboratory Work # 7* **Developing Dialogical Competence**

I. Getting Involved

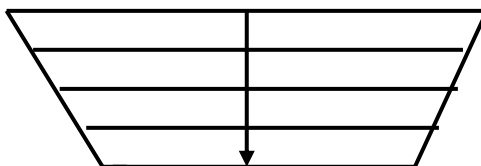
1. Read two definitions of a dialogue and formulate the aim of teaching dialogues at school.

<p>"Под диалогом понимается форма речи, при которой происходит непосредственный обмен между двумя или несколькими лицами. В основе любого диалога лежат различные высказывания, комбинирование которых составляет его сущность". [Основы методики</p>	<p>"The term "dialogue" is intended to imply a deeper level of analysis or explanation than that which concerns itself only with the surface meaning of talk as isolated expressions made by individuals. When we talk about dialogue, we are talking about the joint enterprise of talk, as a cumulative (building up over time) activity which is aimed at some purpose or other!"</p>
---	--

преподавания иностранных языков Под ред. А. В. Бухбиндера. – К.: "Висшая школа". - 1986. – 245 с.].	[University of Cambridge, Faculty of Education: Teaching approaches: Dialogue. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу - http://orbit.educ.cam.ac.uk/wiki/ Teaching_Approaches/Dialogue]
---	--

2. Using the “Association Ladder” technique think of the conditions necessary for successful teaching dialogues.

Conditions

II. Getting professional

3. Match the beginning of the sentences to their endings.

1. A dialogue is...	a) the development of the skills of arranging a talk or a discussion according to some real or teaching situation.
2. The aim of teaching dialogues in secondary school is...	b) the development of dialogical skills on the level of microdialogue on the basis of various prompts.
3. The main psychological characteristics of a dialogue are as follows...	c) the development of skills of producing independent dialogues.

4. The second stage of teaching dialogues by step-by-step method is aimed at...	d) a form of speaking which is generated within the immediate exchange of conversational moves between two or more people.
5. The major communicative characteristics of a dialogue are...	e) bilateral activity of partners; presence of immediate contact; common character of situation and the subject of a conversation.
6. The final stage of teaching dialogues is aimed at ...	f) situational character; addressing to a partner; economical character; redundancy of wording of speech; expressive character etc.

Keys: 1d, 2a, 3f, 4b, 5e, 6c.

4. Fill in the Teaching Dialogue Chart distributing the activities suggested in the box to the appropriate stages (Dialogical Unit Level; Microdialogue Level; Independent Dialogue Level).

Stages of Teaching Dialogue Chart

Dialogical Unit Level	Microdialogue Level	Independent Dialogue Level

1. Listen to the story and discuss its events, comparing them with the same events in your life.
2. With a partner discuss all pros and cons of...
3. Enlarge the dialogue.
4. With your partner debate on the issue.
5. Fill in the speech bubbles of the speakers.
6. React to the statement.
7. Reconstruct the beginning / middle / final part of the dialogue.
8. Pair up and solve the problem given.
9. Render the monologue into the dialogue.
10. Pair up and ask and answer questions on the topic.
11. Extend a response or an initiation.
12. Listen to the text and reproduce the conversation of the characters.
13. Restore the conversation using the jigsaw dialogue.
14. Compose a dialogue based on a picture or verbal visuality.

**Keys: Dialogical Unit Level: 5, 6, 10;
 Microdialogue Level: 3, 7, 9, 11, 12, 13;
 Independent Dialogue Level: 1, 2, 4, 8, 14.**

5. Multiple Choice Test:

1. The main aim of teaching dialogical speech is:

- a) reproduction of dialogues;
- b) conversational exchanges;

- c) reception of dialogues;
 - d) creating independent dialogues.
2. *The smallest item of teaching dialogues is:*
- a) a sentence;
 - b) an utterance;
 - c) a dialogical unit;
 - d) a text.
3. *One of the linguistic peculiarities of a dialogue is:*
- a) complicated syntax;
 - b) the usage of prepositions;
 - c) elliptical sentences;
 - d) the usage of synonyms.
4. *Dialogues are not characterized by:*
- a) their situational character;
 - b) their emotional character;
 - c) their planned character;
 - d) their spontaneous character.
5. *Basic psychological characteristics of a dialogue do not include:*
- a) its situational character;
 - b) presence of immediate contact;
 - c) its expressive character;
 - d) lexical peculiarities.
6. *A discourse level of teaching a dialogue means:*
- a) an exchange of replies;
 - b) a dialogue on the basis of different prompts;
 - c) a dialogue on the level of a dialogical unit;
 - d) an independently created dialogue.
7. *At the second stage of teaching dialogues such an activity can be used:*
- a) creating independent dialogues;
 - b) debating on the problem;
 - c) discussing the events;
 - d) reconstructing dialogues.

8. *On a microdialogical level we do not use such props as:*

- a) a structural skeleton;
- b) a chart;
- c) a one-sided dialogue;
- d) a creative task.

Keys: 1d; 2c; 3c; 4c; 5d; 6d; 7d; 8d.

III. Getting Creative

6. Watch Video Fragment 7 of an English lesson and say what teacher's activities contribute to the pupils' dialogical skills development. Which stages of teaching dialogues are present at the lesson? Type your answer below.

7. Read the problem-solving task and suggest your ideas.

At the lesson in the 8th form while teaching pupils the topic "Travelling", the teacher suggested working in pairs. He selected a partner for each pupil and formulated the task: "Speak about your experience in travelling". Having noticed that the children have difficulties composing their own dialogues, the teacher decided to help: "Ask your friend where he has travelled to", "Say that you like travelling" and so on. When the time was up 2 pairs of pupils failed to compose their dialogues. Other pupils took part in dialogues unwillingly, with

no interest or pleasure. How can you comment on the situation that occurred? Why did communication in pairs failed? Suggest your way of organizing this fragment of the lesson. Type your answer below.

2.8. Laboratory Work # 8

Developing Reading Competence

I. Getting Involved

1. Read two points of view on teaching reading and find similarities. Formulate the variant of aims for teaching reading at secondary school.

<p>"Задачи обучения чтению как самостоятельному виду речевой деятельности заключаются в следующем: научить учащихся извлекать информацию из текста в том объеме, который необходим для решения конкретной речевой задачи, используя определенные</p>	<p>"Among the many definitions of reading that have arisen in recent decades, three prominent ideas emerged as most critical for understanding what learning to read means:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reading is a process undertaken to reduce uncertainty about meanings a text conveys; • the process results from the negotiation of meaning between the text and its reader; • the knowledge, expectations
--	---

технологии чтения". [Соловова Е. Н. Методика обучения иностранному языку: базовый курс: пособие для студентов вузов и учителей. – М. АСТ: Астрель, 2009. – С. 142].	and strategies a reader uses to uncover textual meaning all play decisive roles, the way the reader, negotiates with the text's meaning". [Foreign Language Teaching Methods: Reading. – [Электронный ресурс]:. – Режим доступа: http://coerll.utexas.edu/methods/modules/reading/01/].
--	--

2. Complete the word-fork for the following content area.

Reading can be used for ...

II. Getting Professional

3. Match the columns to complete the statements.

1. Skimming reading is aimed at...	a) the assimilation of all the language material (vocabulary and grammar) in oral speech and the creation of necessary prerequisites for the understanding of what is read.
2. According to the conditions of reading it can be...	b) full and accurate comprehending of all the information and details present in the text.
3. Intensive reading is aimed at...	c) to involve learners into the process of reading and to activate

4. The psychological mechanisms of reading are...	pupils' experience.
5. The aim of the pre-reading stage is...	d) the starting mechanisms (perception of graphic images); the identification of graphic information; anticipation; inner articulation; aural control (reading aloud).
6. The aim of anticipation in teaching reading is...	e) getting a general idea of the subject of a book /article at looking through the title or some passages. f) independent and guided.

Keys: 1e, 2f, 3b, 4d, 5a, 6c.

4. Fill in the chart distributing the activities below according to the stages of Teaching Reading (Pre-reading, While-reading, Post-reading). Type your answers in the right column.

Stages of Teaching Reading Chart

1. Read and divide the text into logical parts.	
2. Name the nouns which can be used after the verb "to open".	
3. Express your attitude to the main characters' sayings and doings.	
4. Read and make up detective questions.	
5. Comment on the key events.	
6. Put the events (pictures) in the chronological order.	

7. Look at the title and predict what the text will be about.	
8. Choose the pictures which correspond to the text.	
9. Agree or disagree with the words of the main character. Give your grounds.	
10. Compare the two characters of the story. Whom do you give preference to? Why?	
11. Look at the title and guess the words you can come across in the story.	
12. Compose a word rose/a word fork for the following content area.	
13. Read and find the facts that characterize the main character.	
14. Find in the text and quote the saying of the main character about... Voice your opinion on these words.	
15. Say if the character's words suit his actions. Prove your point of view.	
16. Complete the sentences from the text and then use them as a plan for your own utterance.	
17. Find the key sentences in each paragraph.	

Keys: Pre-reading: 2, 7, 11, 12; While-reading: 1, 4, 6, 8, 13, 16, 17; Post-reading: 3, 5, 9, 10, 14, 15.

5. Multiple Choice Test:

1. Reading is:

a) a receptive activity;

- b) a reproductive activity;
 - c) a receptive-reproductive activity;
 - d) a productive activity.
2. *Reading aloud is aimed at:*
- a) getting information;
 - b) giving information;
 - c) analyzing information;
 - d) synthesizing information.
3. *Intensive reading is aimed at:*
- a) reading thoroughly;
 - b) getting the gist of the text;
 - c) getting the general information of the text;
 - d) getting specific information.
4. *Scanning reading is aimed at:*
- a) generalizing the facts;
 - b) locating specific information;
 - c) interpreting the events of the text;
 - d) using an English-English dictionary.
5. *Reading aimed at finding out a particular piece of information about concrete things is called:*
- a) analytical reading;
 - b) scanning reading;
 - c) communicative reading;
 - d) skimming reading.
6. *Reading material for young learners shouldn't contain:*
- a) educational information;
 - b) cultural information;
 - c) scientific information;
 - d) cross-cultural information.
7. *We start teaching reading to young learners with:*
- a) reading small texts;
 - b) reading separate sentences;
 - c) reading words and word combinations;

d) learning sound-letter correlations.

8. *According to the extension of reading we differentiate:*

a) scanning and skimming;

b) study and communicative;

c) class reading and home reading;

d) extensive and intensive.

Keys: 1a, 2b, 3a, 4b, 5b, 6c, 7d, 8d.

III. Getting Creative

6. Watch *Video Fragment 8* of an English lesson and comment on the stages and techniques of teaching reading. What kind of reading is being taught? Type your answer below.

7. Read the problem-solving task and suggest your ideas.

In the 8th form a teacher formulated the aim of the lesson: "Developing reading skills". The lesson started and the teacher wrote a number of words and expressions from the text on the blackboard, then asked the pupils to find them in the text and to translate them. After that he suggested the pupils' paraphrasing sentences using synonyms, finding antonyms, and explaining the meanings of several expressions.

Summing up the work done the teacher asked the pupils to answer the following questions: "What was the text about?"

Who were the main characters? How can you explain their actions?"

The pupils could not answer the questions suggested and started rereading the text. Why did this situation arise? Why couldn't the pupils answer the teacher's questions? What should be done to solve the problem and in what way?

Type your answer here

2. 9. Laboratory Work # 9

Developing Writing Competence

I. Getting Involved

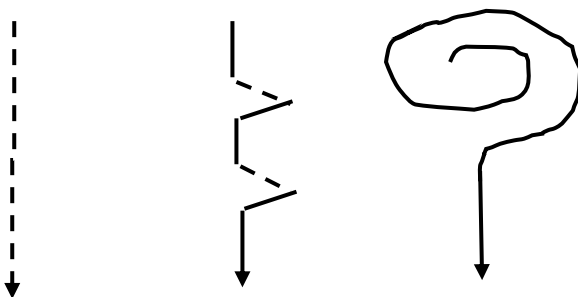
1. Read two definitions of writing and say:

- if the English methodologists differentiate between “writing” and “written speech”;
- what the scientists consider the most important in teaching writing.

"В методике под письмом понимается овладение учащимися графической и орфографической	“The purpose of writing , in principle, is the expression of ideas, the conveying of a message to the reader, so the
---	---

<p>системами иностранного языка для фиксации речевого и языкового материала в целях его лучшего запоминания и в качестве помощника в овладении устной речью и чтением. Письменная речь рассматривается как процесс выражения мыслей в графической форме". [Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: базовый курс: пособие для студентов вузов и учителей. – М. АСТ: Астрель, 2009. – С. 187].</p>	<p>ideas themselves should arguably be seen as the most important aspect of the writing. On the other hand, writing needs also to pay some attention to formal aspects: neat handwriting, correct spelling and punctuation, as well as acceptable grammar and careful selection of vocabulary... One of our problems in teaching writing is to maintain a fair balance between content and form when defining requirements and accessing". [Penny Ur, A Course in Language Teaching. - CUP, 1996. –163 p..].</p>
--	--

2. Look at the diagrams which present the process of generating written speech in different countries. Think and decide which of them belongs to the British people and Ukrainians. Ground your choice.

II. Getting Professional

3. Match the beginnings of the sentences to their endings:

1. The aim of teaching writing in secondary school is...	a) the ability to put somebody's ideas in writing.
2. Writing is...	b) preparatory activities.
3. Creative writing is...	c) a teaching procedure that involves the speedy dictation of a short text to a group of pupils.
4. By writing competence we mean ...	d) to develop writing competence.
5. Teaching creative writing starts with...	e) mastering calligraphy (the technique of writing); spelling (system of writing rules); and acquiring the skills of written speech as a means of communication.
6. A dictogloss is ...	f) a productive language activity in which a man writes down his speech for conveying it to others.

Keys: 1d, 2a, 3f, 4e, 5b, 6c.

4. Fill in the Teaching Writing Chart selecting appropriate activities for each stage from the box.

Teaching Writing Chart

Teaching Calligraphy	Teaching Spelling	Teaching Creative Writing

1. Filling in the missing letters in the words.
2. Combining capital and small letters.
3. Writing a summary of the text.
4. Making the words from the letters given.
5. Writing a personal letter.
6. Writing correct words under each picture.
7. Writing out words with similar letters.
8. Copying sentences.
9. Finishing the letters.
10. Describing a set of pictures in writing.
11. Writing an essay.
12. “Chin writing” letters.
13. Writing a picture dictation.

Keys: Teaching Calligraphy: 2, 9, 12. Teaching Spelling: 1, 4, 6, 7, 8, 13. Teaching Creative Writing: 3, 5, 10, 11.

5. Multiple Choice Test:

1. The aim of teaching writing at the elementary level is:

- a) to teach guided writing;
- b) to develop writing competence;
- c) to develop independent writing skills;
- d) to teach creative writing.

2. Teaching writing a summary starts with:

- a) writing a plan;
- b) finding the key points;
- c) reconstructing the material;
- d) paraphrasing.

3. The first step in teaching writing a letter is:

- a) slow writing of a letter on the board;
- b) demonstration of a letter in writing;
- c) writing a letter in pupils' copybooks;
- d) reproducing a letter in the air.

4. The final stage of teaching writing is:

- a) pre-writing;
- b) while-writing;
- c) guided writing;
- d) free writing.

5. Dictations are widely used in teaching writing for:

- a) developing learners' accuracy;
- b) developing learners' fluency;
- c) practicing learners' vocabulary and grammar;
- d) developing creative skills.

6. Teaching free writing starts with:

- a) reproductive exercises;
- b) receptive exercises;
- c) imitative exercises
- d) productive exercises.

7. To develop accuracy in writing a teacher should use:

- a) dictations;

- b) retelling;
- c) descriptions;
- d) writing letters.

8. *We begin to teach spelling with writing:*

- a) separate letters;
- b) simple texts;
- c) sentences;
- d) words.

Keys: 1b, 2b, 3b, 4d, 5a, 6b, 7a, 8d.

III. Getting Creative

6. Watch *Video Fragment 9* of an English lesson and identify stages and techniques of teaching writing used by the teacher. What kind of writing is being taught? Type your answer below.

7. Read the problem-solving task and suggest your ideas.

In the 10th form a teacher told pupils that they would write a composition soon and suggested preparing for it. At the lesson the pupils spent time repeating grammar rules, practising vocabulary on the topic. At the next lesson the teacher announced the topic of the composition: "Time present and time past are both perhaps present in time future, and time future contained in time past" (T. S. Eliot).

The pupils are confused; they are not sure what to start with and what to write about. The teacher is irritated and says:

"Haven't we got prepared for the composition? You have learnt a lot about the Ukrainian history and geography. Write about it." Is the teacher right? Why were the pupils confused? Suggest your way of solving the problem.

Type your answer below.

2.10 Laboratory work # 10 Planning an English Lesson

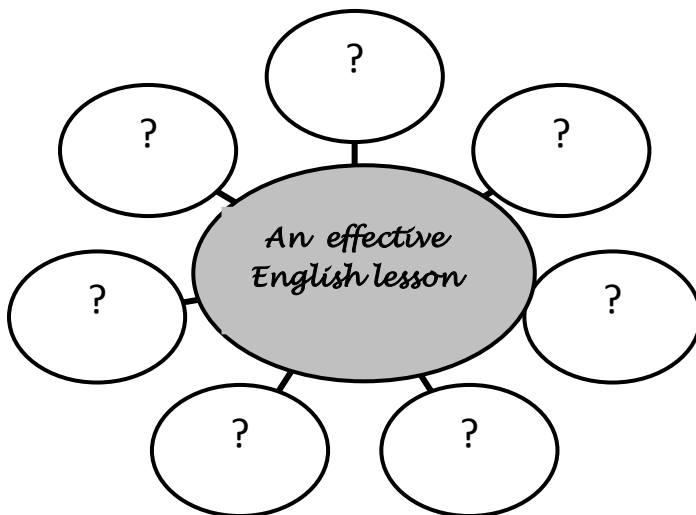
I. Getting Involved

1. Read two opinions on a well-developed English lesson and say who you agree with. Develop the idea of the author you are with.

<p>A well-developed lesson plan reflects the interests and needs of students. It incorporates best practices for the educational field, correlates with the teacher's philosophy of education, which is what the teacher feels</p>	<p>Добре спланований урок – це система взаємозумовленої, організаційної і навчально-виховної діяльності викладача у єдності з навчально-пізнавальною діяльністю учнів, спрямована на досягнення результату, якості. У ній відображається те, як викладач бачить власний результат, які повинні бути результати після вивчення</p>
---	--

is the purpose of educating the student. (http://en.wikipedia.org/wiki/Lesson_plan)	окремої теми, який інтелектуальний розвиток повинні отримати учні протягом занять. (http://www.bibliotekar.ru/biznes-29/21.htm)
---	---

2. Create a mind map showing your associations with an effective English lesson.

II. Getting Professional

3. Match the columns to complete the sentences.

1) Planning presupposes...	a) the adequacy of exercises used at the lesson to the practical aim and the stage of habit (skill) formation
2) Unit planning is aimed at...	b) establishing the aim connected with teaching language skills; allotting the time for each unit; selecting the means of teaching; defining the material for revision.
3) The complex character of a lesson means...	c) the usage of the language material studied in all four skills (reading, writing, speaking and listening)
4) One of the requirements to a foreign language lesson is...	d) a step-by-step assimilation of the language material with regard to major didactic, psychological and methodological regularities of the development of proper habits and skills.
5) A calendar plan is aimed at...	e) defining specific tasks; the volume of the material; the order of its presentation within a unit; formation of language habits and skills.

Keys: 1d, 2e, 3c, 4a, 5b.

4. Fill in a Lesson Components Chart. Choose the appropriate components from the box.

Components of a lesson:

COMPULSORY	OPTIONAL
Natural beginning of a lesson (warming up); explanation; phonetic drill; revision; speech practice; testing / control; presentation of new material; home task; evaluation.	

Keys: *Compulsory elements:* natural beginning of a lesson (warming up); phonetic drill; speech practice; presentation of new material; home task; evaluation.
Optional elements: explanation; revision; testing/control.

5. Multiple Choice Test:

1. *Optional elements of the English lesson are:*

- a) phonetic drill, speech practice, home-task;
- b) conversation warm-up, phonetic drill, evaluation;
- c) explanation and revision;
- d) conversation warm-up, phonetic drill, testing; speech practice, giving home-task.

2. *A foreign language teacher regularly makes:*

- a) a lesson plan;
- b) a unit plan;

c) a calendar plan;

d) a syllabus.

3. Planning shouldn't be based on:

a) age and psychological characteristics of a class;

b) State Educational Standard;

c) Common European Framework of Reference;

d) personal characteristics of a teacher.

4. A calendar plan presupposes planning a teaching process for:

a) a lesson;

b) an academic year;

c) a unit;

d) a semester.

5. The intensification of a foreign English lesson is achieved by:

a) different modes of work;

b) practical aims;

c) translation;

d) language games.

6. The school syllabus for foreign languages doesn't contain:

a) the aims of teaching;

b) spheres for communication ;

c) speech functions;

d) all language and speech material.

7. The communicative character of a lesson is realized by:

a) translation exercises;

b) the phonetic drill;

c) evaluation;

d) speech practice.

8. Exercises used at the lesson shouldn't correspond to:

a) the practical aim of a lesson;

b) stage of habit (skill) formation;

- c) age peculiarities of pupils;
- d) the teacher's manner of teaching.

Keys: 1c, 2a, 3d, 4b, 5a, 6d, 7d, 8d.

III. Getting Creative

6. Watch Video Fragment 10 of an English lesson and comment on its components. Say how the activities used by the teacher help to realize the aims of the lesson. Type your answer below.

7. Read the problem-solving task and suggest your ideas.

A teacher has planned a demonstrative final lesson in the 8th form on the topic "Ukraine". At the lesson the pupils are performing the following exercises:

- Say that you like the same.
- Say the opposite.
- Show the Black Sea, the Carpathian Mountains on the map.
- Answer the questions about Ukraine.
- Look at the picture and say what national symbols of our country you can see.
- Translate the sentences from Ukrainian into English.

The children do the tasks quickly but without any interest and desire.

How can such pupils' attitude to doing exercises be explained? Which drawbacks of a lesson have you noticed? How would you organize a demonstrative lesson on the topic "Ukraine" in the 8th form?

Type your answer below.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ:

- 1) Азимов Э. Г. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания иностранных языков) / Азимов Э. Г, Щукин В. Н. - Санкт-Петербург: «Златоуст», 1999. - 471 с.
- 2) Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам. Пособие для учителя / Гальскова Н. Д., - М.: Аркти-Глосса, 2000. - 165 с.
- 3) Гальскова Н. Д., Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений / Гальскова Н. Д., Гез Н. И. - 3-е изд. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. - 336 с.
- 4) Державна національна програма „Освіта”. Україна ХХІ століття. – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
- 5) Европейский языковой портфель для филологов (преподавателей языка, письменных и устных переводчиков) / Составитель К. М. Ирисханова, - М: МГЛУ, 2003. - 75 с.
- 6) Єлизарова Г. В. Культура и обучение иностранным языкам / Елизарова Г. В. - СПб.: КАРО, 2005. - 352 с.
- 7) Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання: [пер. з англійської / наук. ред.. С. Ю. Ніколаєва). - К: Ленвіт, 2003. - 273 с.
- 8) Зимняя И. А. Педагогическая психология. – М.: Логос, 2004. – 384 с.
- 9) Калініна Л. В., Самойлюкевич І. В., Місечко О. Є., Березенська Л. І. та ін. Розвиток професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови: проблемні завдання : навч. посібник. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – 200 с.
- 10) Калініна Л. В., Коваленко О. Я., Редько В. Г.,

Басай Н. Г. та ін. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. 1-4 класи. - К. : Вид. дім „Освіта”. – 2012. – 96 с.

11) Квасова О. Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь: посібник/ Квасова О.Г. - К: Ленвіт, 2009. — 120 с.

12) Колесникова И.Л. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков / Колесникова И. Л., Долгина О. А. - СПб: Русско-Балтийский инф. центр «Блиц», 2001. - 224 с.

13) Колкер Я. М. Практическая методика обучения иностранным языкам: Учебное пособие /Колкер Я. М., Устинова Е. С., Еналиева Т. М. - М.: Изд. Центр «Академия», 2000. - 264 с.

14) Колкер Я. М., Устинова Е. С. Обучение восприятию на слух английской речи / Колкер Я. М., Устинова Е. С. - М.: Изд. центр «Академия», 2002.- 336 с.

15) Конышева А. В. Английский язык: Современные методы обучения / Конышева А. В. - Минск: Тетра Систем, 2007. - 352 с.

16) Конышева А. В. Игровой метод в обучении иностранному языку / Конышева А. В. - СПб: КАРО, 2006. - 192 с.

17) Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык / Коряковцева Н. Ф. -М.: АРКТИ, 2002.- 176 с.

18) Мазунова Л. К. Письмо на иностранном языке как предмет обучения / Мазунова Л. К. – Уфа: РИО Баш ГУ, 2004. - 140 с.

19) Маслыко Е. А. Настольная книга преподавателя иностранного языка / Маслыко Е. А., Будько А.Ф. и др. Минск: Высшая школа, 2001. - 373 с.

20) Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / [Бігич О. Б., Бражник Н. О., Гапонова С.В. та ін.]; кер. авторськ. колективу С. Ю. Ніколаєва. - К: Ленвіт, 2008. - 328с.

21) Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов: Англійська мова, Німецька мова, Французька мова, Іспанська мова. 5-9 кл. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. – С.3-5.

22) Ніколаєва С. Ю. Організація курсу "Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах" у кредитно-модульній системі: посібник / Ніколаєва С.Ю. - К. Ленвіт, 2008. - 77 с.

23) Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов: посібник / Ніколаєва С. Ю. - К.: Ленвіт, 2008. - 285 с.

24) Ніколаєва С. Ю. Типова програма навчальної дисципліни «Методика навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах» (Бакалаврат). – К.: Вид. центр КНЛУ. – 2011. – 52 с.

25) Паршикова О.О. Комунікативно-ігровий метод навчання іноземної мови учнів початкової загальноосвітньої школи (теоретико-методологічний аспект). / Паршикова О.О. - Донецьк: Видавництво «Вебер», 2009. - 296 с.

26) Пассов Е. И. Сорок лет спустя или сто и одна методическая идея. – М.: Глосса-Пресс. – 2006. – 240 с.

27) Петрашук О. П. Тестовий контроль у навчанні іноземних мов в середній загальноосвітній школі / Петрашук О. П. - К.: Видавничий центр КДЛУ, 1999. - 261 с.

28) Писанко М. Л. Оволодіння англомовними стандартами комунікативної поведінки в усному і писемному спілкуванні / М. Л. Писанко, Н. К.Скляренко, -

К.; Ленвіт, 2007. - (Бібліотечка журналу "Іноземні мови", вип. 2. - 60 с; вип. 3 - 64 с.)

29) Полат Е. С., Бухаркина М. Ю. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина – 3е изд., стер. - М.: Издательский центр «Академия», 2010. - 368 с.

30) Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах: посібник / [Бігич О. Б., Борецька Г. Е., Гапонова С. В, та ін.]; кер. авторськ. колективу С. Ю. Ніколаєва. — [2-е вид] — К.: Ленвіт. - 2004. - 360 с.

31) Практикум з методики викладання німецької мови: посібник/ [Ніколаєва С. Ю., Гринюк Г. А., Сажко Л. А. та ін.]; кер. авторськ. колективу С. Ю. Ніколаєва. - [2-е вид.] - К.: Ленвіт, 2007. - 288 с.

32) Професійно-методична підготовка студентів-філологів у вищому навчальному закладі: монографія / Н. В. Зінукіна, Л. В. Калініна, І. В.Самойлюкевич, Н. Р. Петранговська та ін. – Д.: Вид-во ДУЕП, 2009. – 494 с.

33) Сафонова В. В. Коммуникативная компетенция: современные подходы к многоуровневому описанию в методических целях / Сафонова В. В. - М.: Еврошкола, 2004. - 233 с.

34) Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам (базовый курс): пособие / Соловова Е.Н. - М.: АСТ-Астрель, 2008. - 239 с.

35) Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам (продвинутый курс): пособие / Соловова Е. Н. – М.: АСТ - Астрель, 2008. - 271 с.

36) Тарнопольский О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти. Навчальний посібник / Тарнопольский О.Б. - Дніпропетровськ: ДУЕП, 2005. - 246 с.

37) Тарнопольский О. Б. Методика навчання студентів вищих навчальних закладів письма англійською мовою / Тарнопольский О.Б., Кожушко С. П. - Вінниця: Нова книга, 2008. - 288 с.

38) Черниш В. В, A Teaching Guide to Some Use In Practical Classroom English Phrases: посібник / Черниш В.В. - К.: Ленвіт, 2009, - 64 с. (Бібліотечка журналу "Іноземні мови", вип. 4).

39) Черниш В.В. Correct English Usage For Everyday And Professional Life: посібник / Черниш В.В. – К.: Ленвіт, 2009. - 64 с. (Бібліотечка журналу "Іноземні мови", вип. 2).

40) Черниш В. В. Європейський досвід підготовки вчителя іноземної мови. - К.: Ленвіт, 2008. – 64 с. (Бібліотечка журналу "Іноземні мови", вип. 5).

41) Щукін А.Н. Лингводидактический энциклопедический словарь: более 2000 единиц / Щукін А.Н. - М.: Астрель: АСТ: Хранитель, 2007. - 746 с.

42) Щукін А.Н. Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам: пособие/ Щукін А.Н. – М.: Филоматис, 2008. - 185 с.

43) Щукін А. Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов. — 4-е изд., испр. и доп. / Щукін А. Н. — М.: Филоматис, 2008. - 480 с.

44) Allen V.E. Techniques in Teaching Vocabulary. – Oxford Univ. Press, 1983. – 136 p.

45) Byrne D. Teaching Writing Skills - Longman - 1991.

46) Cara Bafile. Reader's Theatre: A Reason to Read Aloud. // Англійська мова в початковій школі № 3 (40), березень 2008. – С. 35 – 36.

47) Celce-Murcia M, Hilles Sh. Techniques and resources in teaching grammar. – Oxford University Press, 1988. – 177 p.

48) Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge:

Cambridge Univ. Press, 2004. – 350 p.

49) Davis Barbara Gross. Grading Practices. // Англійська мова в початковій школі № 4 (41), квітень 2008 р. – С. 9 – 11.

50) Davis P., Rinvoluti M. Dictation (new methods, new possibilities) - CUP - 1990. Hedge, T. Writing - OUP - 1991.

51) Deacon B., Murphey T. Deep Impact Storytelling// English Teaching Forum. – 2001. – Vol. 39, № 4. – P.10-15, 23.

52) Dlugosz D. W. Rethinking the Role of Reading. // Англійська мова в початковій школі № 7 (20), липень 2006. – С. 4 - 8.

53) Dobson J. M. Effective Techniques for English Conversation Groups. - Newbury House Publishers, 1997.

54) Grenfell, M. Process reading in the communicative classroom // Language learning journal. -1992. - №6. - P. 48-52.

55) Hadley A.O Teaching Language in Context. - Boston, 1993.

56) Hagen, S. Sound Advice: A Basis for Listening. – Longman, 2000. – 183 p.

57) Harmer J. How to Teach Grammar, Longman, 1999 (PE).

58) Harmer, J. How to Teach Vocabulary. Person Education, 2002.

59) Kalinina L., Samoilukevych I., Berezenska L. Your English-Speaking World: Sound Land. – К.: Контекст, 2003. – 148 с.

60) Kolomyets Valentina. Writing in the Classroom // Modern English Teacher. - OUP – 1996 - Vol.5, №3 - P.45-52.

61) Madylus O. Storytelling: How to Use Stories with Children. // Англійська мова в початковій школі № 6 (7), червень 2005. – С. 9-12.

- 62) McCarthy, M. English Vocabulary in Use.-CUP, 2001.
- 63) Reilly P. Meeting Learners' Academic Needs // English Teaching Forum. – 2001. – Vol.39. – № 2. – P. 34- 47.
- 64) Snegireva I.O. Communicative Competence within a Sociocultural Context – Вісник КДПУ. – Т.2. – 1996. – №1. – P. 75-78.
- 65) Stokes, J. Elementary Task Listening. – Cambridge University Press, 1992. – 43 p.
- 66) Swan Michael, Walter Catherine. How English Works. A Grammar Practice Book with Answers. – Oxford University Press, 1997.
- 67) Thornbury, S. How to Teach Vocabulary. - Longman, 2002 -186 p.
- 68) Thornbury, S. How to Teach Grammar. – Longman, 1999.
- 69) Vicki Ritts. Six Ways to Improve Your Nonverbal Communications. // Англійська мова в початковій школі. № 3 (40), березень 2008 р. – С. 37.
- 70) Woodward S. Fun with Grammar. – Prentice Hall Regents, 1997. – 288 p.
- 71) Your English Speaking World: Sound Land. Методичний посібник для вчителів іноземної мови початкової школи. – К.: Контекст, 2004 - 164 с.
- 72) Zaharchenko A. O., Tretiakova N. Home Reading. // Англійська мова в початковій школі № 1 (26), січень 2007. – С. 31 – 37.

Інформаційні ресурси (в електронному режимі доступу)

***Ресурси для навчання англійської мови, архіви уроків
(початкова, основна, старша школа; навчання
дорослих):***

<http://www.esl-library.com/index.cfm?PageId=1>

<http://www.teachingenglish.org.uk/try/teaching-kids>

<http://www.teachingenglish.org.uk/try/lesson-plans>
<http://www.btinternet.com/~ted.power/literacy.html>
<http://www.englishpage.com/>
<http://www.oup.com/elt/teachersclub/?cc=global>
<http://www.macmillanenglish.com/BlankTemplate.aspx?id=28164>
<http://www.macmillanenglish.com/straightforward/worksheets.htm>
<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=59454>
<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=59478>
<http://www.teachingenglish.org.uk/>
<http://developingteachers.com/>
<http://www.eflworksheets.com/samplesheets.htm>
<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=58130>
<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=58223>
<http://www.businessenglishonline.net/InCompany/worksheets.htm>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/activities>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/britlit/primary-learners>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/young-learners>
<http://www.teachingenglish.org.uk/category/links/business-english-specialist-areas>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/teacher-resources>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/resources/quizzes>
<http://freelanguage.org/>
<http://iteslj.org/t/>
<http://a4esl.org/>

<http://www.manythings.org/>
<http://www.jamiekeddie.com/>
<http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/business/talkingbusiness/index.shtml>
<http://www.bbc.co.uk/ukrainian/learningenglish/>

BBC Learning English:

<http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/business/talkingbusiness/index.shtml>
<http://www.bbc.co.uk/ukrainian/learningenglish/>

***З досвіду навчання лексики, граматики, фонетики
(англомовні матеріали):***

<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=58111>
<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=58110>
<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=58088>
<http://www.macmillandictionaries.com/resources/e-lessons/e-lessons.htm>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/pronunciation>
<http://iteslj.org/Techniques/Dalton-Pronunciation.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Celik-Intonation.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Hilton-AccentReduction.html>
http://iteslj.org/Techniques/Greer-Pronunciation_of_LR.html
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/Dictionaries-and-Encyclopedias>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/resources/quizzes/pronunciation>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/resources/quizzes/grammar>

<http://www.teachingenglish.org.uk/try/resources/quizzes/vocabulary>
<http://iteslj.org/Techniques/Kavaliauskiene-Cond.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Thompson-Modals.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Nishiguchi-Communicative.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Kurzweil-PVN.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Pittman-BuildingVocabulary.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Mumford-Drilling.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Ali-Vocabulary.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Kavaliauskiene-Bingo/>
<http://iteslj.org/Techniques/Zhang-ListeningWarm-up.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Bae-WordRecognition/>
<http://www.oup.com/elt/global/products/livinggrammar/>
http://elt-marketing.oup.com/oup_elt/grammar2go/gtg_archive.htm

***З досвіду навчання аудіювання, говоріння, читання,
письма (англомовні матеріали):***

<http://www.onestopenenglish.com/section.asp?sectionType=listen&catid=59392>
<http://www.macmillandictionaries.com/resources/dictations/dictations.htm>
<http://www.nadasisland.com/writing/>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/skills>
<http://iteslj.org/Techniques/Ieong-Dictation.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Bazo-FourSkills.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Lavelle-Listening/>
<http://iteslj.org/Techniques/Grover-DictDraw.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Alkire-Dictation.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Lingzhu-Listening.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Krieger-Debate.html>

<http://iteslj.org/Techniques/Savidou-Literature.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Raman-ReadingGame.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Stiefenhoefer-FastReading.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Buhler-ContentBased.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Kelly-ReadingAloud.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Antepara-5Ws.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Stewart-SecretJournals.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Murphy-CorrectingWriting.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Ikeguchi-IntegrWrite.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Dycus-Jigsaw.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Bruti-FairyTales.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Cimcoz-Writing.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Rea-Portfolios.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Jarvis-Writing.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Kenworth-WritingSkills.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Yang-Writing.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Greaney-Writing.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Goodmacher-ContentBased.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Christianson-PairTaping.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Counihan-Interaction.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Nunn-Tasks.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Smyrniou-Discussion.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Qi-OralCompetence.html>

Формування іншомовної соціокультурної компетенції:

<http://iteslj.org/Techniques/Cullen-Culture.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Kodotchigova-RolePlay.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Chou-Compliments.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Kilickaya-CulturalContent/>

<http://iteslj.org/Techniques/Kilickaya-AutenticMaterial.html>

Відео у навчанні іноземних мов:

<http://www.teflclips.com/>
<http://iteslj.org/Techniques/Tatsuki-StudyGuides.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Magnusson-Video.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Furmanovsky-Videos.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Davis-CaptionedVideo/>
<http://iteslj.org/Techniques/Gebhardt-MovieTrailers.html>
<http://iteslj.org/Techniques/Brooke-Video.html>

Автентичні аудіо- та відеоматеріали для навчання англійської мови:

<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listen&catid=59782>
<http://www.manythings.org/listen/>
<http://www.manythings.org/b/e/>
<http://iteslj.org/Techniques/Mackenzie-CNN.html>

Автентичні газетні статті у навчанні англійської мови:

<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listen&catid=59514>
<http://iteslj.org/Techniques/Bermejo-TimeNewsweek.html>

Ігри у навчанні англійської мови:

<http://iteslj.org/games/>
<http://www.manythings.org/lulu/>
<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listen>

[stsummary&catid=59817](#)

[http://www.macmillandictionaries.com/resources/games/games.htm](#)

[http://www.btinternet.com/~ted.power/games.htm](#)

[http://iteslj.org/c/jokes.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Chauhan-Drama.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Rooney-Task-Based.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Chen-Games.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Deesri-Games.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Werff-Pictures.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Gibson-BoardGame.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Tompkins-RolePlaying.html](#)

Вірші та пісні у навчанні англійської мови:

[http://www.rhymezone.com/?loc=top](#)

[http://www.manythings.org/songs/](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Hussein-Poems.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Cullen-Music.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Cullen-SongDictation.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Upendran-PhrasalVerbs.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Orlova-Songs.html](#)

[http://iteslj.org/Techniques/Yoo-Songs.html](#)

ДОДАТКИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БАНК

Laboratory work # 1 **Aims and content of Teaching English**

Methods of F.L. Teaching is a pedagogical science which studies the regularities of teaching pupils a foreign language in accordance with the data of basic and contiguous sciences with the regard to the peculiarities of aims and conditions of teaching.

***Methods as a pedagogical science* comprises the study of:**

- Aims of teaching a FL
- Content of teaching
- Methods and techniques of teaching
- Means of teaching
- Ways of learning and education.

Aims of teaching are determined by the requirements of secondary school syllabus to the final level of knowledge, skills and habits the pupils are to acquire (to get, to assimilate) as a result of learning a F.L. at school.

Aims of F. L. teaching are influenced by the tasks of all-round development of a personality and up-bringing of children as well as by requirements of the syllabus of a certain type of school.

Aims of teaching a F. L. are determined by the following conditions:

- types of school (special schools);
- specific character of the subject taught;
- social interest;
- personal needs of people.

There are 4 aims of foreign language teaching. They are:

- Practical;
- Educational;
- Cultural;
- Developmental.

The idea of **the Practical aim** is to provide a sufficient level of knowledge and speech habits and skills (in Sp.,R.,Wr., LC) as well as some experience of independent work so that to enable schoolleavers to go on with their studies on their own.

Cultural aim makes a substantial contribution:

- to the developing pupils' linguistic outlook, as they get acquainted with some phenomena which are not typical of their mother-tongue (e.g. tenses, articles....);
- to developing the pupils' communicative abilities and widening the pupils' communicative vision of the world, as it makes them acquainted with the life, customs and traditions of the people whose language they study;
- to the developing the pupils' intellect, their voluntary and involuntary memory, imaginative abilities, logical thinking, etc.

The cultural aim is realized within:

- critical, patient and creative attitudes to yourself and others, to a new culture, event, knowledge;
- the development of different character traits, outlooks, beliefs, moral-esthetic and emotional experience, different kinds of motivation and the abilities to use them to contribute successfully into the process of real and pedagogical communication;
- the development of the awareness of the new activities, new people, civilizations;
- the development of the desire to cooperate and socialize;

- the keeping up cultural traditions of your own country, understanding and respecting others’;

- comparing different cultures, expressing a personal point of view on other cultures, problems as well as using the knowledge, got from learning other subjects.

Educational aim promotes the formation of such features of character as diligence and abilities for independent work, persistence, concentration, inquisitiveness.

Educational aims presuppose to contribute to:

- all-round development of a personality;
- widening the pupils, world outlook;
- moral education.

Educational aims can be achieved by means of:

- selection of language material;
- correct organization and conduction of a F. L. lesson and effective combination of its main components;
- choice of visual aids;
- the teacher’s manners and appearance;
- teaching the pupils to work with books on their own.

The main idea of the **Developmental aim** is how to teach a learner:

- to develop his creativity, intellectual and cognitive abilities;

- to develop different types of memory (visual/audio, short/long-termed, voluntary/involuntary), attention, skills, necessary for creative activities;

- to develop mechanisms of anticipation, predicting, guessing, etc.;

- to develop the learners’ initiative, logical thinking, the abilities to start, to go on and to finish their communication.

Developmental aims develop creativity, intellectual and cognitive abilities of a person. They are achieved by means of different problem-solving tasks, guessing games, etc

The content of teaching a foreign language

Common European Framework of Reference is a document where the foundations for an international comparison of objectives and qualifications relating to language learning and teaching are laid.

The Framework of Reference describes what a language user can do in languages at a certain proficiency level.

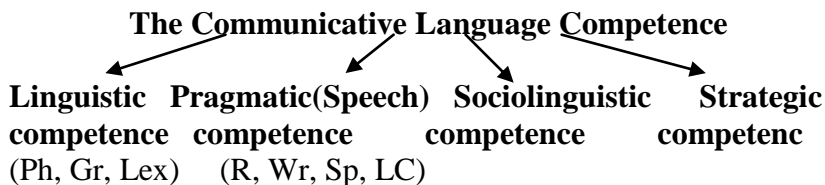
Proficiency Levels of Common European Framework of Reference		
Proficient User	C2	Mastery
	C1	Effectiveness
Independent User	B2	Vantage
	B1	Threshold
Basic User	A2	Waystage
	A2	Breakthrough

Methodological principles of communicatively-oriented teaching:

- language as a means of communication;
- learner-based learning of a F. L.;
- integrative approach in teaching;
- using different types of activities, modes and tasks;
- a teacher in the classroom is a manager, motivator, stimulator, negotiator, researcher, material designer, an advisor, and an analyzer;
- a pupil is responsible for his studies.

Communicative language competence is the ability of a learner to use all of **4 competences**:

- sociolinguistic;
- linguistic;
- pragmatic
- strategic

Content of FLT is based on definite principles:

- **repetition** of functions and notions;
- **step-by-step complication** of difficulties, that means that content of studying should correspond to different levels of teaching;
- **motivation**, which implies the choice of domains, situations and problems for communication, which are typical of pupils' life and close to them;
- **potential of learning a FL** gives knowledge for further improvement and using it for professional needs.

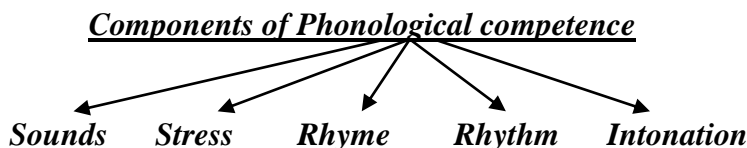
Domains – spheres of communication (actions), areas of concern in which the social life is organized.

There are 4 domains, taught in secondary schools:

- **The personal domain** is centered on home life within a family and friends;
- **The public domain** studies a person as a member of the general public;
- **The professional (occupational) domain**, where a person is engaged in his/her job or profession;
- **The educational domain** – a person is engaged in the organization of his/her learning.

Laboratory Work # 2

Developing Phonological Competence

The main aim of forming phonological competence is to form pronunciation and intonation habits.

By **pronunciation habits** we mean habits of phonetically correct pronunciation in speech of all the sounds studied and recognition of all the sounds studied while listening to the speech of others.

By **intonation habits** we mean habits of producing intonationally and rhythmically correct speech and comprehending the speech of others.

The English pronunciation norm is called **received pronunciation (RP)**

Teaching Pronunciation in a secondary school is centered on **the idea of approximation**, which means:

✚ reducing the amount of phonetic material (6 types of English intonation are not studied);

✚ admittance of some deterioration of pronouncing particular sounds (t, d, l, n, th, r), which does not disrupt communication between speakers.

In its syntactical function intonation serves:

1. to differentiate between the communicative types of sentences;
2. in its emotional function – it contributes to conveying the speaker's intention towards the interlocutor;

3. in the function of separation it can promote differentiation of essential information from insignificant one.

The criteria for the selection of pronunciation minimum for a secondary school:

❖ *Adequacy for the needs of communication:* Intonation minimum comprises 4 types of intonation patterns corresponding to 4 communicative types of sentences: *statements, imperatives, questions, exclamations.*

❖ *Styles of speech.*

❖ *Normal/standard pronunciation:* it means excluding jargonisms, elliptical forms ('cause, gimme, it aint gonna happen, wanna).

The general regularities of the English pronunciation:

- no palatalization of consonants;
- no devoicing of voiced consonants in the final position or before the voiceless consonants: eyes-ice, back-bag
- observing short and long vowels: e. g. sheep or ship
- making two stresses in a long word.

Methodologists speak about *2 ways of assimilating of English sounds:*

1. imitative;
2. analytical-imitative.

HOW TO PRESENT A NEW SOUND

Speech pattern
Word
Sound

This is a pen.
pen
/e/

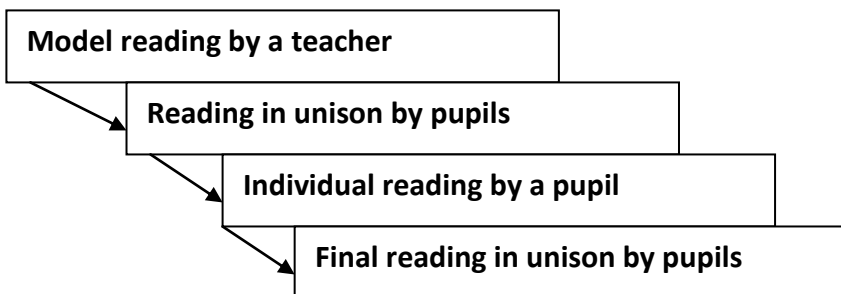
3 main groups of ex-ses for Teaching Pronunciation:

Stage I. Receptive ex-ses (*in listening*) which are aimed at developing phonemic hearing and at establishing differential features of the phonetics studied.

Stage II. Reproductive ex-ses. They are aimed at forming pronunciation habits. These are *articulation ex-ses*, which are used to practise this or that particular sound and are based on multiple reproduction of one and the same sound.

Stage III. Productive ex-ses, which are aimed at developing habits of pronouncing sounds in various combinations, e. g. habits of correct pronunciation of the sounds in the process of communication.

How to organize a phonetic drill:

The benefits of using audio materials in teaching pronunciation. They provide:

- stable and multiple reception and reproduction of the phonetic material;
- correction of the pupils' pronunciation habits following the model;
- comprehension of speech of different speakers;
- regulation the tempo of speech (normal from the very beginning);
- possibility to record the pupils' speech for correction.

Algorithm of teaching pronunciation through authentic materials

	Stages	Technique Samples
I.	Anticipation	Look and guess Look at the picture and mime Think and fill in the word rose Answer and point to the right picture Match the pictures with correct words
II.	Comprehension check	Listen and draw Listen and choose the right picture Listen and rearrange the pictures Point to the picture which suits the lines Listen and match the pictures
III.	Reception	Listen and clap your hands if you hear short (long) sounds Listen and beat the rhythm Listen and underline the right sound Match the sounds with the words Listen and group the words with the same sound Listen and tick off the rhyming words Listen and respond physically
IV.	Reproduction	Pronounce in a whisper Sing a rhyme filling in the gaps in it Chant a poem using high and low voices Repeat in chorus stamping the rhythm Read the lines using phonetic symbols Role-play with toys Repeat the lines speeding up your reading

V.	Production	Create your own rhyme using a poster Recite the poem changing your voice Pair up and make up your own funny song Compose your own jazz chant using pictures Surprise your friends pronouncing your own tongue-twister in a very quick tempo Say the tongue-twister real fast
----	------------	---

Laboratory Work #3 **Developing Lexical Competence**

The main aim of teaching vocabulary in a secondary school is to form pupils' lexical competence as a basic component of all the language activities.

Teaching vocabulary is inseparably connected with all the other aspects of the target language:

a) With pronunciation: lexical meanings are expressed with the help of phonetic means of a language: - short and long vowels (fill-feel, knit-neat); - open and close vowels (beg-bag); - voiceless and voiced consonants (lad-let)

b) With morphology: *child, child's, childish, children, childhood;*

c) With syntax;

d) With spelling: fair tale – fare tail;

e) With stylistics: father, pa, daddy, pop, oldman.

By vocabulary habits we mean the ability:

- To transfer a word from distant memory to immediate memory;
- To check the correctness of the selection of a particular word in the given situation;
- To instantly evaluate the combinability of the word chosen with other vocabulary items;
- To quickly choose the proper paradigmatic form of the word suitable for a particular structure.

The basic principles of selection of the active minimum Vocabulary:

- *semantic approach;*
- *combinative approach;*
- *stylistic approach;*
- *frequency approach;*
- *word-building value;*
- *words of polysemantic value;*
- *excluding synonyms;*
- *excluding international words.*

Active minimum Vocabulary is selected on the basis of topics and communicative situations, analysis of phonograms, dialogues, written speech.

The criteria of selection of the passive minimum Vocabulary:

- derivability;
- polysemantic character;
- frequency and wide use;
- topical associations;
- semantic and word-building value.

The main stages of the formation of lexical competence.

Stage I - presentation of a new vocabulary.

Aim – to disclose the meaning of a new word and its primary drill.

Ways of conveying the meaning of a word

<i>DIRECT</i>	<i>VISUAL</i>	<i>TRANSLATION</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ dictionaries▪ synonyms▪ antonyms▪ morphological analysis (word building)▪ context▪ definitions▪ examples▪ interpretation▪ matching (synonyms, opposites)▪ familiar or famous (international) words	<ul style="list-style-type: none">▪ demonstration of school paraphernalia (realia)▪ illustration material▪ models▪ demonstration of movements, mime, body language▪ pictograms, pictures, schemes	<ul style="list-style-type: none">▪ translation by means of giving an equivalent▪ translation-interpretation▪ comparing a foreign word with that of the mother tongue

The choice of a way of conveying the meaning of a word depends on the following factors:

- 1) on a word belonging to the active or passive minimum;
- 2) on the stage of learning;
- 3) on the level of the language preparation of the class;
- 4) on the qualitative characteristics of a word.

How to work at a new word?

There are **two ways**: - **in isolation**;
- **in a context**.

Ways to work at an isolated word:

- when you deal with **proper names, geographical names**;
- sometimes you can give some words **to develop the language guessing abilities** (the first word is given in a context, the rest – in isolation: a runner – in a context; a jumper – will be easily guessed);
- when teaching the pupils to work with **a dictionary**.

Work at a new word in a context is more widely used: **in a phrase, in a situation, in a story, in a question-answer form, in a talk, in a story with elements of a talk**. It leads to better assimilation of new words.

Stage II – focused practice stage.

Aim: to create/form the stereotypes of usage of a new word.

Stage III – communicative practice.

Aim – to develop pupils' skills of using vocabulary independently in accordance with the situation.

Laboratory Work # 4
Developing Grammar Competence

The main aim of teaching grammar in a secondary school is to develop pupils' grammar competence as one of the basic components of speech skills of Speaking, Listening, Reading, and Writing.

The minimum of grammar material which is required should be:

- 1) **sufficient for using** the language as a means of communication within the limits of the school syllabus;
- 2) **real (realistic)** for assimilating under school conditions.

Under *the active minimum* of grammar material we understand the grammatical phenomena which are meant for usage in oral speech (speaking) and in writing.

To *the passive minimum* of grammar material we refer the grammatical phenomena which pupils can recognize and comprehend while reading or listening.

The basic principles of the selection of grammar material for the active minimum are as follows:

- 1) **principle of prevalence** (wide usage) in oral and written speech;
- 2) **principle of modeling**, that is capability of a grammatical form to serve as a model for constructing other forms by analogy;
- 3) **principle of excluding synonymic grammatical phenomena.**

In accordance with these principles **the active minimum includes the grammatical phenomena which:**

- can be spread on a considerable part of vocabulary;
- most widely used in oral speech;
- stylistically neutral.

The principles of selection of the passive minimum of grammar material are as follows:

1. *the principle of prevalence* in the bookish style;

2. *the principle of polysemy.*

The methodological classification of the grammar material of the English language comprises 3 groups:

1. The grammar phenomena *which do not require any explanation* since they are similar to those in the mother-tongue of the pupils: e.g. word-order in the sentences.

2. The grammar phenomena *which require corrections*, e. g. the family are...

3. The language phenomena *which are strange for Ukrainian-speaking pupils*. They require explanations because new habits should be formed in pupils, e. g. articles, tenses, verbals, modal verbs.

The ways of forming grammatical habits:

- Lexical approach;
- Structural approach;
- Grammar in action (communicative grammar);
- Text-based approach.

Chief stages of formation of grammar competence

I stage – (Presentation): the aim is - presentation of the grammatical phenomenon and creation of an orientation basis for further formation of the habit.

Different ways of introducing a grammatical phenomenon to pupils:

- ***Inductive (practical)*** - from the partial to the general.
From a speech pattern;

- ***Deductive (theoretical-practical)***. It implies some theoretical explanation and then massive drill.

- ***A discovery technique*** implies intermediate learners' finding out and analyzing a grammatical phenomenon they are going to deal with.

II stage (*focused practice*) is aimed at the reinforcement of receptive and reproductive grammar habits using various prompts. Activities to be used here:

- transformation;
- substitution;
- completion;
- making up sentences;
- filling in the blanks;
- expanding;
- questioning;
- reconstruction;
- paraphrasing, etc.

III stage (*communicative practice*) – is aimed at pupils' using a grammatical phenomenon freely, independently in various kinds of language activities without any prompts. Activities to be used:

- discussing smth, pairing up;
- commenting on something;
- writing an essay (composition, letter, story, review);
- describing smth;
- making up dialogues;
- debating on the problems in small groups.

Evaluation of pupils' achievements in grammar can be done through tests. **Tests in grammar may involve:**

- *Filling in the blanks;*
- *Opening the brackets;*
- *Transformation (make it negative, change into the plural);*
- *Extension (if the weather keeps fine....);*
- *Completion;*
- *translation.*
- *Making statements on the picture/sentences/words given;*

Laboratory Work # 5

Developing Listening Comprehension Competence

The term “**listening comprehension**” means hearing and comprehension. To aud means to recognize and to comprehend the content of speech.

Listening comprehension is a receptive activity. It can be both ***an aim and a means of teaching***.

Listening comprehension **as an aim of teaching** means developing of listening competence which implies intensive, gist, skimming and scanning listening.

Listening comprehension **as a means of teaching** is aimed at assisting learners in language and speech material development.

Listening Comprehension as a means of teaching permits multiple listening of one and the same speech material; while **Listening Comprehension as a language activity** constitutes a skill of comprehending speech by ear at single (presented but once) perception (presentation).

Psychological mechanisms of listening comprehension are as follows:

- anticipation;
- psychological perception of speech;
- inner speech;
- recognition based on one's language experience;
- logical comprehension;
- prediction.

Difficulties of teaching listening comprehension of the living and recorded speech may be classified in:

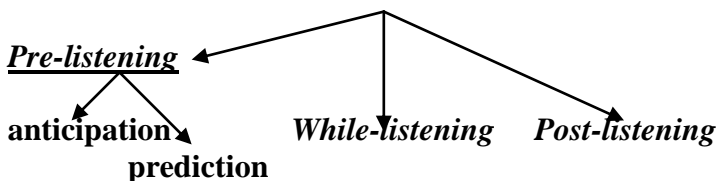
extra-linguistic difficulties:

- the volume of auditory memory;
- a kind of speech to be listened to;
- tempo of speaking;
- the number of presentations;
- a speaker's timbre;
- the use of reference points of perception (props)

linguistic difficulties:

- phonetic;
- lexical;
- grammar;
- compositional;
- structural;
- presence of proper names and terms;
- geographical names;
- unfamiliar words;

Chief stages of teaching Listening Comprehension are:

I. Pre-listening.

Anticipation is aimed at preparing pupils for comprehension of a text by the ear. Anticipation is not directly connected with the text itself, it deals with pupil's life and language experience.

Anticipation can be:

- Content;
- Language;
- Cultural;
- situational;

- Functional.

Prediction. Aim – to prepare students for listening, focusing on the situation and encouraging students to predict:

- a) working at the title of a text;
- b) removing the language difficulties of the text (phonetic, lexical, grammatical).

Prediction is connected with the plot of the text in order to predict future events and to remove linguistic and extra-linguistic difficulties.

Such **verbal and visual prompts** may be useful here: pictures, titles, proverbs, key words, interpretation questions, music pieces, sound sequences, videoclips, etc.

A communicative task for listening presupposes active listening and fulfilling various learner-centred activities.

II. While-listening stage

Kinds of listening:

- a) jigsaw listening;
- b) listening aided by visuality;
- c) complementary listening;
- d) interpretive listening;
- e) patch-work listening;
- f) close-test listening.

III. Post-listening stage

Comprehension check can be done with the help of such aural and written activities:

- TPR;
- constructing models;
- ticking off true or false statement;
- detecting mistakes;
- finding the differences;
- filling in the gaps;

- matching (pictures and sentences; characters and their doings; questions and answers);
- suggesting names, labels, plans, maps;
- paraphrasing;
- translating;
- describing;
- answering questions;
- retelling the text according to the plan/ key-words;
- choosing the right variant;
- putting the pictures in the logical order, described in the story;
- drawing a picture of...;
- writing multiple choice and alternative tests.

IV. Follow-up stage

It is aimed at the development of different language and speech activities and abilities of self-expression. The techniques may be as follows:

- writing the end of the story;
- discussing a suggested problem, proverb, saying;
- making a report;
- sequencing facts and actions;
- summarizing the ideas;
- solving a problem;
- illustrating the main idea etc.

Laboratory Work # 6 **Developing Monological Competence**

By monologue we mean a relatively extended well-organized form of speech generated as a result of individual

composition of a lasting utterance of one person addressed to the public.

The basic Communicative Functions of Monologue are:

- informative;
- influential;
- evaluative (expressive).

The main communicative types of monological utterances which should be studied at school are:

- 1) A piece of information,
- 2) A piece of narration,
- 3) A piece of description
- 4) A piece of argumentation (reflection)

The aim of teaching monologue in a secondary school is to develop monological speech competence, that is the skills of producing correct, logical and comparatively motivated monologues of different levels in accordance with a communicative situation.

Psychological characteristics of a monologue:

- subject/topic centred;
- contextual;
- logical;
- intentional;
- addressed to the public;
- linguistically correct.

**Psychological mechanisms of speech generation (by
prof. Zymnyaya):**

- Level I – motivation level;
- Level 2 – formation level (inner speech);
- Level 3 – realization level (outer speech).

The chief stages of teaching monologue are:

- a sentence level;
- an utterance level;
- a discourse level.

The aim of a sentence level stage is to teach pupils to generate a sentence on a suggested topic.

Activities for a sentence level:

- say by analogy; say the opposite;
- fill in the blanks in the sentences;
- make up a sentence using the key words;
- extend the sentence;
- give it a name;
- answer the questions.

The aim of an utterance level stage is to combine several sentences into logically connected utterances with the help of visual and verbal props.

Activities for an utterance level:

- combine the sentences;
- substitute the table;
- make up logically connected sentences using a logical-semantic scheme;
- speak on the plan (question plan, picture plan);
- play a snowball game adding your sentences;
- create a collage and describe it or express your opinion on the problem;
- detect mistakes in the picture and say what is wrong.

The aim of a discourse/text level is to teach pupils to produce correct, logical and communicatively motivated topic/text-based monological utterances independently.

Activities for this stage:

- speak on the topic;
- say how you would act in a similar situation;
- comment on the proverb;

- make a report on a story;
- express your opinion/attitude on the problem/the characters' doings and sayings;
- explain the main idea of a story/ an article/ a book;
- give your own version of the events;
- solve the problem given;
- write a composition on the quote etc.

How to teach a text-based Monologue

Step 1. Setting up an aim and arousing interest.

Step 2. Preparation and scanning the text. Finding key sentences.

Step 3. Expanding the main idea of the text according to the plan (chain work, group work).

Step 4. Retelling with transformation/commenting.

Step 5. Summarizing and giving one's own version and expressing one's own attitude).

Laboratory Work # 7 **Developing Dialogical Competence**

A dialogue is a form of speaking which is realized in the immediate exchange of replies between 2 and more persons.

Separate replies are interrelated in a dialogue and are called lines of a dialogue.

Two (or more) adjoining lines of a dialogue interrelated in meaning and often with the help of the same lexico-grammatical and rhythmic-intonational means are called a ***dialogical unit (or a lead-response unit)***, and the mechanism of their interrelation is called ***an exchange of remarks***.

The minimal structural unit of a dialogue is a *dialogical unit*.

The aim of teaching a dialogue in a secondary school is the development of the skills of arranging a talk or a discussion according to some real or teaching situation, as well as in connection with the content of what has been read or heard.

A dialogue has double nature:

1. developing the skill of initiating a conversation (or of taking the initiative in striking the conversation);
2. developing the skill of comprehending and adequately responding to the partner's remarks.

.

The basic psychological features of a dialogue are:

- 1) its situational character;
- 2) being addressed to the particular partner;
- 3) its economical character;
- 4) redundancy of wording of speech;
- 5) its expressive character.

The psychological mechanisms of generating dialogues:

Level One – motivational.

Level Two – analytical-synthetical level.

Level Three – realizational.

The major communicative characteristics of a dialogue are as follows:

- a) bilateral activity of partners;
- b) presence of immediate contact;
- c) common character of the situation and the subject of a conversation.

Main approaches to teaching dialogues:

- a model-based approach;
- a step-by-step approach;
- a dialogue-in-action approach.

Teaching step-by-step dialogues:

Stage I is aimed at the **development of dialogical competence at an adjacency pair level**. Receptive and reproductive exercises are to be used here.

Sample activities:

- give a proper context to the situation/problem;
- extend a response or an initiation;
- ask questions;
- react to the statement;
- “find out” games.

Stage II is aimed at the development of dialogical competence at **the level of microdialogue** on the basis of various prompts: (stick pictures; a structural skeleton; a chart; a jumbled dialogue; a text; a one-sided dialogue etc.

Sample Activities:

- enlarge the dialogue;
- shorten the dialogue;
- dramatize the dialogue;
- read and discuss in pairs;
- render a monologue into a dialogue.

Stage III is aimed at **the development of skills of producing independent dialogues**.

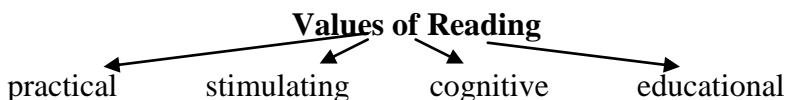
Sample Activities: In pairs:

- look at the picture and imagine...
- criticize ...;
- praise ...;
- decide who is right /wrong...;
- prove your point of view..;
- debate on the issue/problem...;

- discuss the situation...;
- solve the problem... .

Laboratory Work # 8

Developing Reading Competence

The psychological mechanisms of reading are:

- the starting mechanisms (perception of graphic images);
- the identification of graphic information;
- anticipation;
- inner articulation;
- aural control (reading aloud).

Modes of reading:

- extensive reading;
- intensive reading;
- skimming reading;
- scanning reading.

The preferable mode of reading to intermediate learners is **intensive reading**.

A mode of reading depends on **the criteria** it is based on:

Criteria	Modes of Reading
According to analyzers at work	analytical and synthetic
Conditions of reading	independent and guided
Extension of reading	extensive and intensive
Participation of voice	reading aloud and to oneself

Methodological aim	Study and communicative
Place of reading	class reading and home reading
Degree of obligation	obligatory and supplementary

All the modes of reading can be used as a means of teaching and an aim of teaching.

Extensive reading is aimed at reading without a dictionary and getting as much information as possible. It presupposes:

- generalizing the facts;
- extracting key points and ideas;
- drawing a conclusion;
- interpreting the texts and their meaning.

It can be class and home reading.

Intensive reading is aimed at reading with a dictionary and extracting specific information through analysis of the text. It presupposes:

- analysis of the sentences;
- building up a word family;
- semantic mapping;
- grouping the words;
- suggesting lexical analogies;
- finding the initial forms of the words.

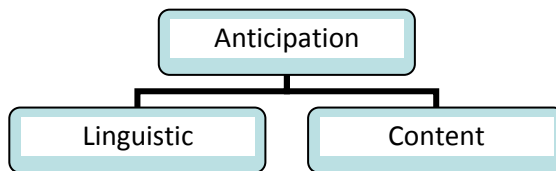
Skimming reading is aimed at getting the gist of reading material;

Scanning reading is aimed at finding out a particular piece of information about concrete things.

Stages of teaching intensive reading

Preparatory stage (Pre- reading)

Anticipation. Its aim is to involve learners into the process of reading and to activate their life experience.

Prediction. Its aim is to remove linguistic difficulties of the text and to teach learners to predict the events in the text with the help of language or speech exercises:

- working on the title;
- describing pictures;
- listening to the music and defining ...;
- improvising the situation;
- predicting the key words of the text according to its title;
- filling in the gaps in the key sentences;
- composing a word rose, a word fork etc.

While-reading. First reading presupposes reading and doing communicative and linguistic tasks. Activities to be done at this stage:

- Read and be ready to answer the questions...
- Read and divide the text into logical parts.
- Read and make up a plan of a story.
- Read and choose synonyms and antonyms to the words given.
- Read and find the facts that characterize the main character.
- Read and make up detective questions.
- Read and generalize the events.
- Read and plan a chronicle succession of events.

Comprehension check can be done with the help of:

- true or false statements;
- multiple choice test;

- close reading;
- choosing the pictures which correspond to the text;
- putting the events (pictures) in the chronological order.

Detailed reading is aimed at reading and:

- thinking of another title;
- dividing the text into logical groups;
- finding the key sentences in each paragraph;
- finding the climax of the story;
- giving one's own attitude to...;
- drawing the parallels between...;
- comparing events;
- commenting on ...

Follow-up (post-reading). The aim of this stage is to develop learners' speaking and writing skills on the basis of the text.

Laboratory Work # 9 **Developing Writing Competence**

Writing is a productive language activity in which one writes one's speech for conveying it to others.

Writing is one of the practical aims of teaching a foreign language which provides a better acquisition of oral speech.

Writing is closely related to:

- oral speech;
- reading;
- listening comprehension.

The aim of teaching writing in a secondary school is to develop writing competence, which means:

- a) to master calligraphy (technique of writing);
- b) to master spelling (system of writing rules);

c) to acquire the skills of written speech as a means of communication (a personal letter, a postcard, a short description or narration).

Teaching writing starts with:

- writing English letters;
- converting sounds into their graphic symbols;
- writing words;
- writing sentences;
- writing your ideas.

Steps to teach calligraphy:

- a) to demonstrate a letter on a flashcard;
- b) to write it on the board;
- c) to reproduce a letter in the air;
- d) to copy a letter from the blackboard.

The aim of exercises for teaching calligraphy is to teach all the letters of the ABC.

How to teach spelling:

- a) on the word level;
- b) on the sentence level;
- c) on the text level.

Activities to be used here:

I Copying. E.g.: copy /rewrite / the words and underline...

II Copying with elements of creative work (transformations). E. g. : Transformation of sentences, filling in blanks etc.

III Writing out of a text some linguistic material

IV Putting questions in writing on the text and giving written answers

- V Language Games:** a) the field of miracles / The Wheel of Fortune / b) missing letters /p - - n/
c) compose a word, using the following letters
d) crosswords, puzzles.
e) matching games ("False Twins").
f) scrambled word.

Creative writing is the ability to put somebody's ideas in writing.

Difficulties of teaching creative writing:

- limited knowledge of the target language;
- integration of all the language activities;
- compositional difficulties;
- cultural differences.

Writing goes from controlled to free writing:

- controlled writing;
- guided writing;
- free writing.

Creative writing presupposes:

- a) all kinds of anticipation and brainstorming to summarize the ideas;
- b) revision of the language and speech material;
- c) knowledge of the format of a definite type of creative writing (a letter, a summary, an essay)

Ways of teaching creative writing:

- **Pre-writing. Aim – to generalize pupils' ideas.**

Sample activities: – guessing games;
– finding out games;
– brainstorming;

- passogram;
- journalist strategy;
- project work.

• **Controlled-writing. Aim – to teach writing accuracy.** Sample activities for controlled writing

- copy with correlation;
- find and copy;
- write a dictocomp;
- write a picture dictation;
- write a dictogloss;
- do a quiz;
- fill in the gaps;
- transform the sentences;
- paraphrase the sentences.

The dictogloss is a teaching procedure that involves the speedy dictation of a short text to a group of pupils.

• **Guided writing. Aim – to teach writing under a teacher’s guidance on the basis of the examples.** Sample activities for guided writing:

- complete a story;
- write a story on the outline;
- finish the story;
- enlarge the information.

• **Creative writing. Aim – to teach pupils to express their thoughts in writing.** Sample activities for creative writing:

- write a summary of the article;
- compose a description of...;
- write a composition on...;
- write an article;
- write a letter to your friend.

Laboratory Work # 10

Planning an English Lesson

Planning is an indispensable part and condition of the purposeful teaching activities of a teacher and learning activities of a pupil.

Each plan has *a) an educational value*, as it encourages pupils to work regularly, contributes to forming the sense of responsibility, working habits, attention, initiative;

b) a cultural value, as the teacher has a possibility to correct his own mistakes and thus he helps to teach others.

Planning presupposes a step-by-step assimilation of the language material with regard to major didactic, psychological and methodological regularities of the development of proper habits and skills.

The indispensable conditions of effective planning:

- 1) Planning is based on the school syllabus which contains:
 - a) the practical, educational, cultural and developmental goals;*
 - b) functional exponents;*
 - c) spheres of communication (in 4 domains);*
- 2) The textbook
- 3) School conditions.
- 4) The level of the language acquisition in a particular class.
- 5) Pupil's attitude to the subject.
- 6) Knowledge of age group peculiarities of pupils.
- 7) Knowledge of the aims of teaching and the requirements to practical habits and skills for each form and for different types of school.
- 8) Knowledge of basic stages of assimilating language habits and skills.

9) Knowledge of major methodological requirements to a contemporary lesson.

The requirements to planning:

- Each plan should have definite aims;
- Each plan should be real, “fulfillable”, feasible (you can neither exceed, nor lower the syllabus requirements);
- Each plan should be concrete.

Calendar plan is aimed at:

- 1) Establishing the aim connected with teaching language skills;
- 2) Allotting the time for each unit;
- 3) Selecting the means of teaching;
- 4) Defining the material for revision.

A teacher is given a ready-made calendar plan. On its basis he composes **a unit plan and lessons plans.**

Unit planning is aimed at:

- defining specific tasks of a unit,
- the volume of the material,
- the order of its presentation within a unit,
- the formation of language habits and skills.

The merits of the unit plan:

It enables a teacher:

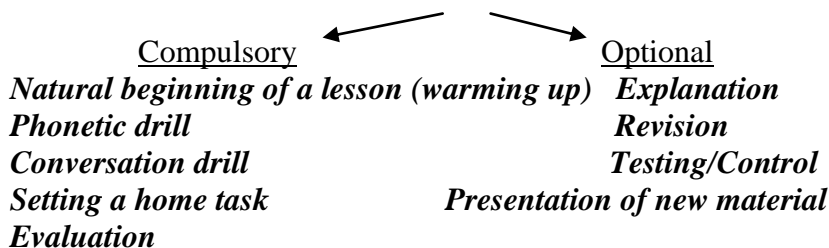
- 1) to see the clear-cut perspective and sequential line of work;
- 2) to follow the succession in forming habits and skills;
- 3) to correctly distribute language activities;
- 4) to provide a balance between class work and homework;
- 5) to solve the educational and cultural tasks;
- 6) to define the role and place of each lesson in the system of lessons;

- 7) to develop his/her imaginative approach and initiative;
- 8) to provide effective revisions.

The requirements to a F.L. lesson:

- 1) Following the general didactic requirements: the scientific character of a lesson, being based on the data of age-group psychology etc.
- 2) A foreign language lesson must promote the combined realization of the four-fold objectives: practical, educational, cultural and developmental.
- 3) The complex character of a lesson.
- 4) Ex-ses should be adequate to the aim of a lesson.
- 5) Sequential character of ex-ses in accordance with the stages of habit formation.
- 6) Communicative orientation, e.g. language teaching which will prepare pupils to the real process of communication. It is manifested in the fact, that a foreign language lesson should be conducted in a foreign language.

Components of a lesson:

TASKS FOR INDIVIDUAL RESEARCH IN THE FIELD OF METHODS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

Study methodological literature available including the Internet resources on one of the problems given and:

1. Give your idea of “optimization”. Work out possible ways of optimization of teaching monologues to intermediate learners.
2. Summarize different points of view on cognitive-communicative methodology and prove its effectiveness for the development of lexical competence at a senior level. Suggest your techniques effective for upper intermediate students.
3. Define “intensification” and say how it may be applied to foreign language teaching at school. Work out your techniques for the intensification of teaching dialogues to intermediate learners.
4. Summarize different points of view on “cooperative learning” and prove its effectiveness for the development of communicative competence in a secondary school. Suggest your techniques appropriate for the senior learners.
5. Give your idea of Art-techniques. What age group may be the most effective for teaching English with the help of Art-techniques? Work out some of them for the development of speaking at a junior level.
6. Make your research in the field of teaching writing to young learners. Define “creative writing” and work out techniques for its development at a primary school.
7. Analyze different points of view on “blended teaching” and prove its effectiveness for teaching English in a

- secondary school. Work out your model of blended teaching for the senior learners.
8. Make your research in the field of the plurilingual approach in teaching English and comment on its advantages for teaching the 2-nd foreign language. Work out your methodology for the development of sociocultural competence in the fifth form on the basis of the plurilingual approach.
 9. Identify the place of testing as a means of assessment in foreign language teaching. Suggest your classification of tests for the language competence assessment at a senior level.
 10. Give your definition of “project techniques” and identify their place in teaching a foreign language. Work out a model of using project technologies in communicative competence development at an intermediate level.
 11. Define “cognitive competence” and search for the tasks effective for cognitive competence development at a senior level.
 12. Define “motivation” and characterize its types. Work out possible ways of motivating students for reading at a senior level.
 13. Give your definition of “sociocultural competences”. Work out methodology for sociocultural development of school leavers on the basis of the Internet resources.
 14. Define “phonological competence” and give its structure. Select rhythmic materials for the development of phonological competence at a junior level and supply them with appropriate techniques.
 15. Give your characteristics of “autonomous learning” and work out possible models of independent text work for the Intermediate students.

16. Give your idea of “media literacy” and classification of media materials. Suggest media techniques suitable for the development of critical thinking of senior learners.
17. Define “interactive teaching” and characterize it from the point of view of Psychology and Pedagogics. Work out interactive techniques for teaching speaking at an intermediate level.
18. Give your idea of productive techniques. Ground their role in teaching a foreign language. Work out productive techniques for teaching reading at a senior level.
19. Make your research in the field of teaching a foreign language to very young learners (the 1-st formers) and outline the advantages/disadvantages of introducing a foreign language at an early age. Suggest your way of teaching English pupils of this age.
20. Decide on the possibility of using video for the development of communicative competence in foreign language teaching. Work out your video techniques for the communicative competence development at a senior level.
21. Make your research in the field of computer-assisted learning a foreign language and ground its effectiveness. Suggest your computer techniques for teaching writing at a junior level.
22. Research the possibilities of using the Internet techniques for autonomous learning a foreign language in a secondary school. Suggest your Internet-techniques for the independent development of reading competence.
23. Make your research on the development of grammar competence in a basic school. Decide on the possibilities of using poetry in teaching grammar and

work out your techniques of teaching grammar on the basis of any poem.

24. Give your definition of a song-exercise and decide on its role in teaching a foreign language. Work out your methodology for teaching speaking on the basis of any song at an Intermediate level.
25. Decide on the importance of accuracy and fluency in teaching communication. Prove your point of view and suggest your techniques for the development of communicative skills at a senior level.